

A Review of the Evolution of Regional Entrepreneurship Literature Over the Past Two Decades with a Focus on the ADO-TCM Integrative Framework

Bahman Khodapanah

Assistant Professor, Department of Business Management, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil.

khodapanah@uma.ac.ir

Hamid Padash*

Department of Organizational Entrepreneurship, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran.

(Corresponding Author)

padash@ut.ac.ir

Fariba Mesri Eisalou

Master's in Entrepreneurship, Department of Business Management, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

mesri.fariba1997@gmail.com

ABSTRACT

Objective: Regional entrepreneurship refers to the process of creating and developing businesses and economic activities within a specific geographic area. It plays a crucial role in economic growth, job creation, and improving the quality of life in local communities. Unlike national or international entrepreneurship, regional entrepreneurship is more influenced by the specific characteristics of each region. Various factors, such as natural, cultural, economic, and social resources, can significantly impact regional entrepreneurship. These influences often differ from national levels and require more in-depth analysis. Therefore, the primary objective of this study is to conduct a systematic literature review on regional entrepreneurship.

Method: This study employed a systematic literature review method and the ADO-TCM framework to synthesize the existing information on regional entrepreneurship. The ADO-TCM framework combines the ADO and TCM frameworks. The ADO framework examines the deep structure of articles, including antecedents, research decisions, and research outcomes, providing a useful tool for organizing research findings related to a construct and its relationships in a structured manner. In contrast, the TCM framework identifies and analyzes the theories, research contexts, and methods used by researchers in previous studies, helping to identify research gaps. To conduct this review, a comprehensive search was conducted in the Scopus database, and 69 articles related to regional entrepreneurship from 2005 to 2024 were carefully selected and analyzed using these frameworks.

Results: Based on the systematic literature review, nine categories of antecedents were identified: capital and innovation, regional culture and society, personal and individual factors, geographical and regional environment, national and regional policies and regulations, infrastructure and institutions, regional economy and industry, university and education, and networks and social capital. These antecedents are considered the main drivers of regional entrepreneurship and influence the decisions and behaviors of entrepreneurs. Consequently, these antecedents lead to five research decisions, including the choice of entrepreneurial activities, opportunity-driven versus necessity-driven entrepreneurship, innovative entrepreneurship, and graduate entrepreneurship. Additionally, antecedents and decisions resulted in a series of outcomes, such as sustainability and success of regional entrepreneurship, economic dynamism and self-employment, improved quality of life, regional snowball effects, multiple career balances, local

economic resilience, regional competitive dynamics, entrepreneurial location or geo-strategies, creation of new jobs and regional employment growth, and regional economic development. Furthermore, the study identified 27 theories, three research methods (quantitative, qualitative, mixed), and research contexts in various regions. Subsequently, an extensive descriptive analysis was conducted to identify significant gaps in the literature and provide specific directions for future research. Moreover, this study adopts an innovative and unique approach by combining the ADO-TCM framework to achieve a more comprehensive understanding of regional entrepreneurship.

Conclusion: The categorization of factors into various constructs such as antecedents, decisions, consequences, methods, contexts, and theories has provided a coherent and understandable structure for analyzing the literature on regional entrepreneurship. This framework, as a powerful tool, has enhanced our understanding of the complexities of regional entrepreneurship and paved the way for future studies. Regional entrepreneurship, as a key driver of economic growth, job creation, and improved quality of life, has been the focus of this research. The results show that the unique characteristics of each region, including natural, cultural, and human resources, act as drivers that shape the type and intensity of entrepreneurial activities. Additionally, appropriate economic infrastructure and government and social support play a very important role as reinforcing factors for entrepreneurship. One of the notable findings of this study is the emphasis on the complex interaction of geographical, economic, cultural, social, and institutional factors in shaping the entrepreneurial environment. Local culture and social networks, as two key factors, influence the social acceptance of entrepreneurship and its success. Moreover, the study shows that entrepreneurship thrives in environments where tangible and intangible resources are readily available. On the other hand, challenges such as weak infrastructure act as serious barriers to regional entrepreneurs. This research, by providing a comprehensive framework and in-depth analysis, has contributed to a better understanding of the factors influencing regional entrepreneurship. However, many questions remain unanswered in this area, and there is a need for more and deeper studies. Given the importance of entrepreneurship in economic and social development, investing in research in this area can lead to the development of more effective policies and the creation of dynamic and innovative communities. Investigating the impact of local culture, values, and attitudes on entrepreneurial behavior and business success, analyzing the role of online and offline social networks in facilitating collaboration, knowledge sharing, and creating new opportunities for entrepreneurs, evaluating the effectiveness of government and institutional support policies in promoting entrepreneurship and identifying the best approaches, using simulation models to predict the future of entrepreneurship in different regions and assessing different scenarios are among the most important research recommendations for future researchers in this study.

Keywords: *Regional entrepreneurship, economic development, policy-making, systematic review, ADO-TCM framework*

Cite this article: Khodapanah, B., Padash, H., & Mesri Eaisalou, F (2025). A Review of the Evolution of Regional Entrepreneurship Literature Over the Past Two Decades with a Focus on the ADO-TCM Integrative Framework. *Journal of Entrepreneurship Development*, 18(2), 49-80. <http://doi.org/10.22059/JED.2025.388402.654475> (in Persian)

Received: 2025-01-10; **Revised:** 2025-04-14; **Accepted:** 2025-07-01; **Published online:** 2025-07-22
© The Author(s). **Article type:** Research **Publisher:** University of Tehran Press.

بررسی تکامل دو دهه اخیر ادبیات کارآفرینی منطقه‌ای با تمرکز بر چارچوب ترکیبی ADO-TCM

بهمن خداپناه

استادیار گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

khodapanah@uma.ac.ir

حمید پاداش*

نویسنده مسئول، دانشیار گروه کارآفرینی سازمانی، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

padash@ut.ac.ir

فریبا مصری عیسی‌لو

کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

mesri.fariba1997@gmail.com

چکیده

هدف: کارآفرینی منطقه‌ای به فرایند شکل‌گیری و توسعه کسب‌وکارها و فعالیت‌های اقتصادی در یک منطقه خاص اشاره دارد و در رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال و ارتقای سطح زندگی جوامع محلی نقش مهمی ایفا می‌کند. این مفهوم، بوبژه بر ایجاد و تقویت کسب‌وکارها در سطوح محلی و منطقه‌ای تأکید دارد و می‌تواند به بهبود توانمندی‌های اقتصادی و اجتماعی مناطق منجر شود. بر خلاف کارآفرینی در سطح ملی یا بین‌المللی، کارآفرینی منطقه‌ای بیشتر تحت تأثیر شرایط ویژه هر منطقه قرار دارد، در این راستا، عوامل متعدد مانند منابع طبیعی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی می‌توانند تأثیرات قابل توجهی بر کارآفرینی منطقه‌ای داشته باشند. این تأثیرات اغلب در مقایسه با سطوح ملی متفاوت و نیازمند بررسی دقیق است. از این رو هدف اصلی پژوهش حاضر، مرور نظام‌مند ادبیات مرتبط با کارآفرینی منطقه‌ای است.

روش: این مطالعه با بهره‌گیری از روش مرور سیستماتیک ادبیات و چارچوب ADO-TCM به تجمیع اطلاعات موجود در حوزه کارآفرینی منطقه‌ای پرداخته است. چارچوب ADO-TCM ترکیبی از دو چارچوب ADO و TCM است. چارچوب ADO به بررسی عمیق ساختار مقالات، از جمله پیشینیان، تصمیمات پژوهشی و پیامدهای تحقیق می‌پردازد و ابزاری مفید برای سازماندهی یافته‌های پژوهشی مربوط به یک سازه و روابط آن به شیوه‌ای ساختاریافته است. در مقابل، چارچوب TCM به شناسایی و تجزیه و تحلیل نظریه‌ها، زمینه‌های تحقیق و روش‌های به‌کارگرفته‌شده توسط محققان در مطالعات پیشین می‌پردازد و به شناسایی شکاف‌های تحقیقاتی کمک می‌کند. به منظور انجام این بررسی، جستجوی جامع در پایگاه داده Scopus انجام گرفت و ۶۹ مقاله مرتبط با کارآفرینی منطقه‌ای از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۴ به دقت انتخاب شده و با استفاده از این چارچوب‌ها تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها: براساس مرور نظام‌مند ادبیات موجود، ۹ دسته پیشینیان شناسایی شد که عبارتند از: سرمایه و نوآوری، فرهنگ منطقه‌ای و جامعه، عوامل شخصی و فردی، محیط جغرافیایی و منطقه‌ای، سیاست و مقررات ملی و منطقه‌ای، زیرساخت و نهادها، اقتصاد و صنعت منطقه، دانشگاه و آموزش، شبکه و سرمایه اجتماعی. این پیشینیان بعنوان محرک‌های اصلی کارآفرینی منطقه‌ای در نظر گرفته می‌شوند و بر تصمیمات و رفتارهای کارآفرینان تأثیرگذار هستند. از این رو پیشینیان منجر به ۵ تصمیم پژوهشی از جمله انتخاب نوع فعالیت‌های کارآفرینی، کارآفرینی فرصت‌محور و ضرورت‌محور، کارآفرینی نوآورانه، کارآفرینی فارغ‌التحصیلان شدند. همچنین پیشینیان و تصمیمات به یکسری از پیامدهایی منجر شدند که عبارتند از: پایداری و موفقیت کارآفرینی منطقه‌ای، پویایی اقتصادی و خوداشتغالی، بهبود کیفیت

زندگی، اثر گلوله برفی منطقه‌ای، تعادل‌های شغلی چندگانه، انعطاف پذیری اقتصاد محلی، دینامیسم رقابت منطقه‌ای، مکان‌گزینی یا ژئو استراتژی‌های کارآفرینی، ایجاد مشاغل جدید و رشد اشتغال منطقه‌ای، توسعه اقتصادی منطقه. علاوه بر این، پژوهش حاضر ۲۷ نظریه، ۳۷ روش پژوهشی (کمی، کیفی، آمیخته) و زمینه‌های مطالعاتی را که در مناطق مختلفی صورت گرفته بودند را شناسایی کرد. سپس یک تحلیل توصیفی گسترده برای شناسایی شکاف‌های مهم در ادبیات انجام شد و جهت‌گیری‌های مشخصی برای تحقیقات آینده پیشنهاد گردید. مطالعه حاضر به دلیل تلفیق چارچوب ADO-TCM برای دستیابی به درکی جامع‌تر از کارآفرینی منطقه‌ای، رویکردی نوآورانه و منحصر به فرد دارد.

نتیجه: تقسیم‌بندی عوامل به سازه‌های مختلف نظیر پیشینان، تصمیم‌ها، پیامدها، روش‌ها، زمینه‌ها و نظریه‌ها، ساختاری منسجم و قابل فهم را برای تحلیل ادبیات کارآفرینی منطقه‌ای ارائه داده است. این چارچوب، بعنوان یک ابزار قدرتمند، درک ما را از پیچیدگی‌های کارآفرینی منطقه‌ای ارتقا بخشیده و زمینه را برای مطالعات آتی هموارتر ساخته است. کارآفرینی منطقه‌ای بعنوان محرکی کلیدی در رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال و ارتقای کیفیت زندگی، در این پژوهش مورد توجه قرار گرفته است. نتایج نشان می‌دهند که ویژگی‌های منحصر به فرد هر منطقه، از جمله منابع طبیعی، فرهنگی و انسانی، بعنوان پیشران‌هایی عمل می‌کنند که نوع و شدت فعالیت‌های کارآفرینانه را شکل می‌دهند. همچنین، زیرساخت‌های اقتصادی مناسب و حمایت‌های دولتی و اجتماعی بعنوان عوامل تقویت‌کننده کارآفرینی، نقش بسیار مهمی را ایفا می‌کنند. یکی از نتایج قابل تامل این پژوهش، تأکید بر تعامل پیچیده عوامل جغرافیایی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نهادی در شکل‌گیری محیط کارآفرینی است. فرهنگ محلی و شبکه‌های اجتماعی بعنوان دو عامل کلیدی، بر پذیرش اجتماعی کارآفرینی و موفقیت آن تأثیرگذار هستند. همچنین، پژوهش نشان می‌دهد که در محیط‌هایی که منابع ملموس و ناملموس به راحتی در دسترس هستند، کارآفرینی رونق بیشتری می‌گیرد. از سوی دیگر، چالش‌هایی مانند ضعف زیرساخت‌ها بعنوان موانعی جدی بر سر راه کارآفرینان منطقه‌ای عمل می‌کنند. پژوهش حاضر، با ارائه یک چارچوب جامع و تحلیل عمیق، به درک بهتری از عوامل مؤثر بر کارآفرینی منطقه‌ای کمک کرده است. با این حال، هنوز پرسش‌های بسیاری در این حوزه بی‌پاسخ مانده است و نیاز به مطالعات بیشتر و عمیق‌تر احساس می‌شود. با توجه به اهمیت کارآفرینی در توسعه اقتصادی و اجتماعی، سرمایه‌گذاری در پژوهش‌های این حوزه می‌تواند به تدوین سیاست‌های مؤثرتر و ایجاد جوامع پویا و مبتکر کمک کند. بررسی تأثیر فرهنگ محلی، ارزش‌ها و نگرش‌ها بر رفتار کارآفرینانه و موفقیت کسب‌وکارها، تحلیل نقش شبکه‌های اجتماعی آنلاین و آفلاین در تسهیل همکاری، تبادل دانش و ایجاد فرصت‌های جدید برای کارآفرینان، ارزیابی دقیق سیاست‌های حمایتی دولت و نهادهای مختلف در ترویج کارآفرینی و شناسایی بهترین رویکردها، استفاده از مدل‌های شبیه‌سازی برای پیش‌بینی آینده کارآفرینی در مناطق مختلف و ارزیابی سناریوهای مختلف از مهم‌ترین توصیه‌های پژوهشی برای محققان آتی در تحقیق حاضر می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: کارآفرینی منطقه‌ای، توسعه اقتصادی، سیاست‌گذاری، مرور سیستماتیک، چارچوب ADO-TCM

استناد به این مقاله: خداپناه، ب.، پاداش، ح.، و مصری عیسی‌لو، ف. (۱۴۰۴). بررسی تکامل دو دهه اخیر ادبیات کارآفرینی منطقه‌ای با تمرکز بر چارچوب ترکیبی ADO-TCM. توسعه کارآفرینی، ۱۸(۲)، ۸۰-۴۹. <http://doi.org/10.22059/JED.2025.388402.654475>

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۴/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۴/۱۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۱/۲۵

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

نوع مقاله: پژوهشی

© نویسندگان.

۱. مقدمه

کارآفرینی منطقه‌ای^۱ یک حوزه نوظهور در پژوهش‌های کارآفرینی است (آدرتش و بلیتسکی^۲، ۲۰۲۱). این مفهوم اغلب نقل قول معروف ماریان فلدمن^۳ را تداعی می‌کند که می‌گوید: «کارآفرینی در نگاه نخست یک رویداد منطقه‌ای است». کارآفرینی منطقه‌ای تمام موضوعات مرتبط با علل و پیامدهای منطقه‌ای فعالیت‌های کارآفرینانه و سیاست‌های دولت برای حمایت از این فعالیت‌ها را پوشش می‌دهد (استنبرگ^۴، ۲۰۲۲). این مفهوم به فرایند ایجاد و توسعه کسب‌وکارها و فعالیت‌های اقتصادی در یک منطقه خاص اشاره دارد که می‌تواند به رشد اقتصادی، اشتغال‌زایی و ارتقای کیفیت زندگی در آن منطقه کمک کند (فردج^۵، ۲۰۲۴). این نوع کارآفرینی معمولاً با در نظر گرفتن ویژگی‌ها و نیازهای خاص منطقه انجام می‌شود و به مواردی همچون شناسایی فرصت‌ها با توجه به منابع محلی مانند منابع طبیعی، فرهنگی و انسانی در منطقه (اسلاتری و زیدار^۶، ۲۰۲۰)؛ نیازهای بازار محلی و تقاضای مصرف‌کنندگان (کونا و همکاران^۷، ۲۰۲۰)؛ زیرساخت‌های اقتصادی محلی مانند حمل‌ونقل، ارتباطات و خدمات عموم (هوانگ و همکاران^۸، ۲۰۲۳)؛ حمایت از نوآوری از طریق ایجاد مراکز نوآوری و شتاب‌دهنده‌ها (کاتیمرتزوپولوس و ولادوس^۹، ۲۰۱۷)؛ تسهیلات مالی و مشاوره‌ای برای کسب‌وکارهای کوچک و متوسط (اسکیکا و رودزینکا^{۱۰}، ۲۰۲۱)؛ برنامه‌های آموزشی برای ارتقای مهارت‌های مدیریتی و فنی کارآفرینان محلی (لیند و تورگرن^{۱۱}، ۲۰۱۶)؛ همکاری و شبکه‌سازی میان کارآفرینان، سازمان‌های دولتی و دانشگاه‌ها (یوهانسون^{۱۲}، ۲۰۰۹)؛ و استفاده از فناوری‌های نوین مانند اینترنت، رسانه‌های اجتماعی و تجارت الکترونیک (آرند^{۱۳}، ۲۰۱۳) توجه دارد. تأثیرات کارآفرینی بر توسعه منطقه‌ای اغلب در سطح بین‌المللی و به صورت مقایسه‌ای مورد مطالعه قرار می‌گیرد (دان و گویا^{۱۴}، ۲۰۱۸). از سال ۱۹۹۹، دیدبان جهانی کارآفرینی^{۱۵} سالانه گزارشی منتشر می‌کند که ارتباط مستقیمی بین کارآفرینی و ثروت و توسعه اقتصادی نشان می‌دهد (دیدبان جهانی کارآفرینی، ۲۰۲۴). در مناطق مختلف، بسته به شرایط و تقاضای محلی، کارآفرینی می‌تواند راه‌حلی برای رفع نیازهای خاص در مناطق با سطح اقتصادی پایین‌تر باشد یا کارآفرینان صرفاً به دنبال فرصت‌های بازار باشند (آراکی و همکاران^{۱۶}، ۲۰۲۳).

دیدبان جهانی کارآفرینی (۲۰۱۷) کشورها را در سه گروه طبقه‌بندی می‌کند: ۱. کشورهای دارای ناخالص داخلی اندک (مانند هند، ایران یا روسیه) که در آنها کارآفرینان به نیروی کار یا منابع ارزان‌تر دسترسی دارند. ۲. کشورهای با سطح

-
1. Regional Entrepreneurship
 2. Audretsch & Belitski
 3. Maryann Feldman
 4. Sternberg
 5. Ferdj
 6. Slaterry & Zidar
 7. Cunha et al
 8. Huang et al
 9. Katimertzopoulos & Vlados
 - 1 . Skica & Rodzinka 0
 - 1 . Lindh & Thorgren 1
 - 1 . Johannisson 2
 - 1 . Arend 3
 - 1 . Dan & Goia 4
 - 1 . GEM (Global Entrepreneurship Monitor)
 - 1 . Araki et al 6

توسعه متوسط (مانند چین، تایلند، بلغارستان یا برزیل) که کارآفرینی مبتنی بر کارایی را دنبال می‌کنند و در پی راه‌حل‌هایی جهت افزایش بهره‌وری و توان رقابتی هستند. ۳. کشورهای توسعه یافته (مانند آلمان، کانادا، ایالات متحده آمریکا) که نوآوری محوراند و به اصطلاح «جهانی متولد شده‌اند» - این کشورها به دنبال راه‌حل‌هایی با قابلیت اجرا و فروش فوری در سطح جهانی هستند. برای تحلیل ارتباط متقابل بین ویژگی‌های منطقه‌ای و فعالیت‌های کارآفرینانه، به بررسی داده‌ها در طول زمان ضروری است (اوربانو و همکاران، ۲۰۱۹). با توجه به اهمیت روزافزون کارآفرینی منطقه‌ای و گسترش پیشینه پژوهش در این حوزه، هدف اصلی پژوهش حاضر، مرور نظام‌مند ادبیات کارآفرینی منطقه‌ای با استفاده از چارچوب نظری یکپارچه ADO-TCM است. این چارچوب از ترکیب دو مدل ADO (پیشینیان، تصمیمات و نتایج) ارائه شده توسط پائول و بنیتو^۲ (۲۰۱۸) و TCM (نظریه، زمینه، روش) پیشنهاد شده توسط پائول و همکاران^۳ (۲۰۱۷) شکل گرفته است.

همان‌طور که پژوهشگرانی چون هالند و هیوستون^۴ (۲۰۲۰) و پائول و کریادو^۵ (۲۰۲۰) تأکید کرده‌اند، مرورهای نظام‌مند برای ترکیب و پیشبرد دانش، شناسایی شکاف‌ها و ناهماهنگی‌های دانشی، و ارائه مسیرهای پژوهشی آتی ضروری هستند. بر این اساس، سؤالات اصلی پژوهش عبارتند از: ۱. زمینه‌های پژوهشی مورد بررسی در مطالعات پیشین کارآفرینی منطقه‌ای کدام‌اند؟ ۲. نظریه‌های به کار رفته در پژوهش‌های پیشین این حوزه چیست؟ ۳. روش‌های پژوهشی مورد استفاده در مطالعات قبلی کدامند؟ ۴. پیشینیان تأثیرگذار بر کارآفرینی منطقه‌ای چه کسانی هستند؟ ۵. چه تصمیماتی از پیشینیان شناسایی شده نشأت می‌گیرند؟ ۶. پیامدهای حاصل از این تصمیمات چیست؟ لازم به ذکر است که در این پژوهش، منظور از «منطقه» سطح زیر ملی (پایین‌تر از سطح کشور) است. ساختار مقاله شامل پنج بخش اصلی است: پس از مقدمه، در بخش دوم مبانی نظری با تمرکز کمتر بر پیشینه پژوهش (به دلیل ماهیت مرور نظام‌مند) ارائه می‌شود. بخش سوم به روش تحقیق اختصاص دارد. در بخش چهارم یافته‌های پژوهش تحلیل می‌شود و نهایتاً در بخش پنجم، نتیجه‌گیری و پیشنهادات سیاستی ارائه می‌گردد.

۲. مروری بر مبانی نظری و پیشینه پژوهش

صرف نظر از تأثیر اقتصادی، شواهد روزافزونی وجود دارد که نشان می‌دهد کارآفرینی از طریق نفوذ بر نهادها و جوامع، توانایی شکل دادن به فرهنگ را دارد و با ارائه راه حل مشکلات موجود در جوامع، عملکرد اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از این رو، کارآفرینی بعنوان منبع رستگاری^۶ (ریندووا و همکاران، ۲۰۰۹). استقلال مالی، ترویج و ارتقای خلاقیت و مخرب وضعیت موجود تلقی می‌شود (استیونسون^۷، ۱۹۸۶). کارآفرینی در سطح منطقه به دلایلی چون ۱. ماهیت بازار ۲. ماهیت سیستم نوآوری ۳. ماهیت فرهنگ، جامعه و نهادهایی که کسب‌وکارهایی در آن تأسیس

1. Urbano et al
2. Paul & Benito
3. Paul et al
4. Hilland & Houston
5. Paul & Criado
6. 'emancipation'
7. Rindova et al
8. Stevenson

شده‌اند، متفاوت از چیزی است که در سطح ملی رایج است. در مطالعات منطقه‌ای، یافته‌ها و محدودیت‌های مربوط به عوامل ذکر شده بیانگر دو نیازمندی بالقوه می‌باشند: نخست، معرفی سیاست عمومی در قالب دامنه‌ای از مداخلات و مکانیزم‌های حامی؛ دوم، معرفی سیستمی از حکمرانی سیاستی جهت مداخلات مناسب و مکانیزم‌های حمایتی قوی (هاگینز و همکاران، ۲۰۱۵).

کارآفرینی منطقه‌ای پدیده‌ای پیچیده است که توسط افراد اتفاق می‌افتد، اما توسط دامنه گسترده‌ای از زمینه اقتصادی و اجتماعی تحت تأثیر قرار می‌گیرد. نکته قابل توجهی که در اینجا وجود دارد این است که باوجود این که پدیده کارآفرینی به‌طور گسترده در هر دو سطح زمینه‌ای و فردی مطالعه شده است، اما ارتباط دوطرفه و پیچیده این دو سطح، تاکنون توجه زیادی را به خود جلب نکرده است. به عبارت دیگر، باید بدانیم که گرچه کنش افراد پیشران کارآفرینی در مناطق است، اما دامنه گسترده‌ای از زمینه‌های منطقه‌ای تنظیم‌کننده کیفیت و پیامدهای این فرایند است (استوری و همکاران، ۱۹۸۷). به‌زعم استنبرگ، مؤلفه‌های منطقه‌ای، در مقایسه با سطوح ملی و فراملی، ارتباط بیشتری با تصمیم افراد برای شروع کسب‌وکار و نیز موفقیت کسب‌وکارهای نوپا دارد (استنبرگ، ۲۰۰۹).

تئوری کارآفرینی منطقه‌ای به بررسی و تحلیل فرایندها، عوامل و شرایطی می‌پردازد که موجب ایجاد، توسعه و موفقیت کسب‌وکارها در یک منطقه خاص می‌شود (دل مونت و پناکیو، ۲۰۲۰). این تئوری بویژه بر اهمیت بسترهای محلی، منابع و ویژگی‌های خاص هر منطقه تأکید دارد. برخی از جنبه‌های کلیدی تئوری‌های مرتبط با کارآفرینی منطقه‌ای در جدول (۱) خلاصه شده‌اند.

جدول ۱. جنبه‌های کلیدی تئوری‌های مرتبط با کارآفرینی منطقه‌ای

منبع	توصیف متغیر	متغیر	سازه
Bas et al. (2008, p. 6)	دسترسی به منابع طبیعی مانند مواد اولیه، آب و زمین می‌تواند مزیت رقابتی ایجاد کند.	منابع طبیعی	منابع محلی
Khan et al. (2012, p. 4)	وجود نیروی کار با مهارت‌ها و تخصص‌های خاص می‌تواند به توسعه کسب‌وکارها کمک کند.	منابع انسانی	
Stam (2010, p. 9)	شرایط آب و هوایی و منابع طبیعی نیز می‌توانند بر نوع صنایع و کسب‌وکارها تأثیر بگذارند.	ویژگی‌های اقلیمی	عوامل جغرافیایی
Sternberg (2022, p. 13)	موقعیت مکانی یک منطقه می‌تواند تأثیر زیادی بر نوع کسب‌وکارهایی که در آن شکل می‌گیرند داشته باشد.	موقعیت جغرافیایی	
Rodríguez-Pose & Crescenzi (2008, p. 3)	سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه می‌تواند به ایجاد نوآوری و محصولات جدید کمک کند.	تحقیق و توسعه	نوآوری و تکنولوژی

1. Policy Governance
2. Higgins et al
3. Storey et al
4. Sternberg
5. Di Monte & Pennacchio

Fahmi & Adharina (2024, p. 12)	فرهنگ محلی و نگرش مردم نسبت به کارآفرینی و ریسک‌پذیری می‌تواند بر انگیزه‌های کارآفرینان تأثیر بگذارد.	فرهنگ کارآفرینی	فرهنگ و اجتماع
Rashidov (2024, p. 11)	چارچوب‌های قانونی و مقررات اقتصادی نیز تأثیر زیادی بر محیط کارآفرینی دارند.	قوانین و مقررات	حمایت دولتی و سیاست‌ها
Frimanslund & Nath (2024, p. 7)	دولت‌ها می‌توانند با ارائه تسهیلات مالی، مشاوره و آموزش به کارآفرینان محلی، به توسعه کارآفرینی کمک کنند.	سیاست‌های حمایتی	پایداری و توسعه
Bastida et al. (2023, p. 9)	کارآفرینان باید به مسئولیت‌های اجتماعی خود توجه کنند و از منابع به طور پایدار استفاده کنند.	مسئولیت اجتماعی	پایدار
Bastida et al. (2023, p. 5)	توجه به جنبه‌های زیست‌محیطی و اجتماعی در فرایندهای کارآفرینی می‌تواند به ایجاد جوامع پایدارتر کمک کند.	توسعه پایدار	نوآوری و تکنولوژی
Zapata-Huamani et al. (2024, p. 10)	استفاده از فناوری‌های نوین می‌تواند به کارآفرینان در بهبود فرایندها و دسترسی به بازارهای جدید کمک کند.	فناوری اطلاعات	

تفاوت بین مناطق در مورد کارآفرینی و توسعه، تحت تأثیر فرهنگ کارآفرینی محلی است (ژاکوپوف و همکاران، ۲۰۲۳). شرایط منطقه‌ای به شکل مستقیم یا غیرمستقیم بر کارآفرینی تأثیر می‌گذارد. اثر مستقیم، رفتار متغیر کارآفرین از مناطق مختلف است. و اثر غیرمستقیم این واقعیت است که برخی از بخش‌ها یا صنایع به کارآفرینان ی‌خوردار از مهارت‌های خاص نیاز دارند و به دلیل شرایط مکانی که در یک منطقه خاص متمرکز شده است (مانند منطقه بخارست یا کلوز-ناپوکا بعنوان مرکز خدمات فناوری اطلاعات در رومانی) (دان و گویا، ۲۰۱۸). می‌دانیم که عوامل فرهنگی کندتر از قوانین رسمی تغییر می‌کنند. برخی از کارآفرینان می‌گویند «اگر او می‌تواند این کار را انجام دهد، من هم می‌توانم انجامش دهم». مطالعات تجربی و نظری نشان می‌دهد که فرهنگ منطقه‌ای می‌تواند بر درک کارآفرینی تأثیر بگذارد. بنابراین مردم می‌توانند کارآفرینی را بعنوان یک انتخاب شغلی خوب درک کنند، به کارآفرینان موفق جایگاه بالایی بدهند و توجه چشم‌گیر رسانه‌ای به داستان‌های موفق داشته باشند. و با این وجود تقاضای محلی شرایط کارآفرینی را ایجاد می‌کند و ارزیابی مثبت و چشم‌اندازهای موفقیت کسب و کار را تحریک می‌کند (دان و گویا، ۲۰۱۸).

۱.۲. ارتباط بین کارآفرینی و توسعه منطقه‌ای

قبل از تحقیق درباره تأثیرات کارآفرینی بر توسعه منطقه‌ای، لازم است اثرات کلی کارآفرینی در یک اقتصاد ارائه شود. سازمان‌ها بعنوان استارت‌آپ یا شرکت‌هایی که در بخش‌های دیگر تأسیس شده‌اند وارد بازار می‌شوند. سازمان‌ها از طریق فرایند انتخاب بازار توسعه می‌یابند، فعالیت خود را افزایش داده یا برعکس مجبور به تغییر جهت یا کاهش فرایندهای اقتصادی می‌شوند. بنگاه‌های جدید ظرفیت‌های بیشتر و جدیدی را وارد بازار می‌کنند و به دلیل اشتغال‌زایی و سهمی که از بازار کسب می‌کنند، تأثیر مستقیم بر فعالیت‌های اقتصادی دارند. اثر غیرمستقیم از طریق رقابت شدیدتر یا فشار نوآوری بر سازمان از قبل تأسیس شده اعمال می‌شود. با توجه به اینکه اولین هدف یک بنگاه اقتصادی در

بازار سود نیست، بلکه بقای آن است، بدین معنی است که سازمان‌های قدیمی با ظرفیت‌های مشابه در بازار باقی می‌مانند، درحالی‌که سازمان‌هایی با ظرفیت‌های پایین‌تر فروش کمتری خواهند داشت و مجبور به خروج از بازار خواهند شد.

یکی دیگر از جنبه‌های مهم ورود جدید به بازارها، تأثیر بر نیروی کار و در دسترس بودن آن است. گاهی اوقات ایجاد شغل ممکن است تأثیر منفی بر بازارها داشته باشد: در مناطقی که با کمبود منابع انسانی مواجه‌اند، ممکن است بر سطوح پرداخت تأثیر بیشتری بگذارد و منجر به هزینه‌های بالاتر برای سازمان‌های موجود شود. توسعه کارآفرینی در یک منطقه یا بازار خاص تحت تأثیر شرایط محلی است، از مقررات و قوانین تجاری گرفته تا سیستم مالیاتی، قوانین ورشکستگی، مقررات بازار کار، شرایط ورود به بازار، حقوق مالکیت معنوی و غیره.

یکی از رویکردهای جالب، نظر آلفرد مارشال است که پس از مشاهده فضای اقتصادی اطراف لندن در سال ۱۸۹۰ به این نتیجه رسید که سازمان‌ها از سه عامل مرتبط و ذینفع هستند: مجموعه نیروی کار، تامین کنندگان تخصصی و دسترسی آسان به دانش و اطلاعات. مشاهدات او درست بود، این عوامل در واقع به توسعه مناطق صنعتی کمک کردند و عناصر کلیدی توسعه اقتصادی در قرن نوزدهم در اروپا و ایالات متحده را نشان می‌دهند. در اقتصاد مدرن این شرایط مکان را مختص یک منطقه یا ملت می‌نامیم. آن‌ها بسیار مهم هستند زیرا شرکت/سازمان از آن‌ها به روش‌ها و اشکال مختلف استفاده می‌کند، مانند امکانات حمل و نقل، مواد، نیروی کار، سطح شهرنشینی، انرژی، زیرساخت‌های جامعه، سرمایه، مزارع، ساختمان‌ها، محیط زیست و سیاست منطقه‌ای. این شرایط پیچیده، ملموس (مانند هزینه‌ها، مالیات) یا نامشهود هستند (بعنوان مثال فراوانی اعتماد، کیفیت و دسترسی) (هایتر^۱، ۱۹۹۷ به نقل از آلفرد مارشال، ۱۹۲۰). به خوبی شناخته شده است که شهرها دارای بازارهای نیروی کار بیشتر و متنوعی هستند، در حالی که در مناطق دارای جمعیت کمتر، گاهی اوقات یافتن پرسنل کافی دشوار است. در این شرایط تفاوت‌های شهری و روستایی تعیین‌کننده قیمت نیروی کار، گرایش به کارآفرینی (یک نفر با دستمزد متوسط به فکر کارآفرین شدن نیست) و دسترسی به افراد ماهر (کارآفرین کسری مهارت‌ها و شایستگی‌ها را پوشش می‌دهد) هستند.

۲.۲. شاخص کارآفرینی و توسعه منطقه‌ای

شاخص کارآفرینی و توسعه منطقه‌ای^۲ ابعاد زمینه‌ای کارآفرینی منطقه‌ای را نشان می‌دهد. روش‌شناسی شاخص کارآفرینی و توسعه منطقه‌ای براساس شاخص جهانی کارآفرینی^۳ است که کارآفرینی را در سطح کشور اندازه‌گیری می‌کند (اکس^۴ و همکاران، ۲۰۱۳؛ اکس و همکاران، ۲۰۱۴). برای ایجاد شاخص کارآفرینی و توسعه منطقه‌ای، شاخص‌های سازمانی و فردی داده‌های شاخص جهانی کارآفرینی باید برای انعکاس شرایط منطقه‌ای تطبیق داده شوند. بنابراین، علاوه بر داده‌های سطح شهرستان، شاخص‌ها با نهادهای منطقه‌ای و منطقه‌ای اصلاح می‌شوند (ضرب و

1. Hayter

2. FEDI (Regional Entrepreneurship and Development Index)

3. GEI (Global Entrepreneurship Index)

4. Acs et al

همکاران^۱، ۲۰۱۷). براساس تعریف کارآفرینی و مدل مفهومی پیشنهادی ضرب و همکاران (۲۰۱۷)، شاخص توسعه منطقه‌ای سه زیرشاخص نگرش‌ها، توانایی‌ها و روحیه کارآفرینانه^۲ ابرشاخص کارآفرینی را تشکیل می‌دهند که آن را شاخص کارآفرینی و توسعه منطقه‌ای می‌نامیم. جدول زیر تصویر دقیق‌تری از زیرشاخص‌ها، ارکان و متغیرهای آن ارائه می‌دهد. متغیرها از ۳۶ نشانگر ساخته شده‌اند. برخی از شاخص‌های سازمانی به تنهایی موجودات پیچیده‌ای هستند که در مجموع تا ۷۶ زیرشاخص را جمع می‌کنند.

جدول ۲. ساختار شاخص کارآفرینی و توسعه منطقه‌ای (ضرب و همکاران، ۲۰۱۷)

متغیرها	ارکان	زیر شاخص	شاخص کارآفرینی منطقه‌ای
تشخیص فرصت	ادارک فرصت	زیر شاخص نگرش‌ها	
تجمع بازار ^۳			
ادارک مهارت	مهارت‌های استارت آپی		
کیفیت آموزش			
ادارک ریسک	پذیرش ریسک		
ریسک کسب‌وکار			
کارآفرینان شناخته شده	شبکه‌سازی		
سرمایه اجتماعی			
موقعیت شغلی	حمایت‌های فرهنگی		
جامعه باز			
تحریک فرصت	استارت آپ‌های فرصت محور	زیر شاخص توانایی‌ها	
محیط کسب‌وکار			
سطح فناوری	پذیرش فناوری		
ظرفیت جذب			
سطح تحصیلات	سرمایه انسانی		
تمرین و آموزش			
رقبا	رقابت		
استراتژی‌های کسب‌وکار			
محصول جدید	نوآوری تولید	زیر شاخص روحیه کارآفرینانه	
انتقال فناوری			
فناوری جدید	نوآوری فرایند		
توسعه فناوری			
غزال ^۴	رشد بالا		
خوشه‌سازی			
صادرات	جهانی‌سازی		

1. Szerb et al

2. ASPIRATION

3. Market Agglomeration

4. A gazelle company is a young fast-growing enterprise with base revenues of at least \$100,000 and four years of sustained revenue growth. Gazelle companies are often found in the technology industry, but also in retail, apparel, or food and beverage.

اتصال	تامین مالی		
سرمایه‌گذاری غیر رسمی			
نهادهای مالی			

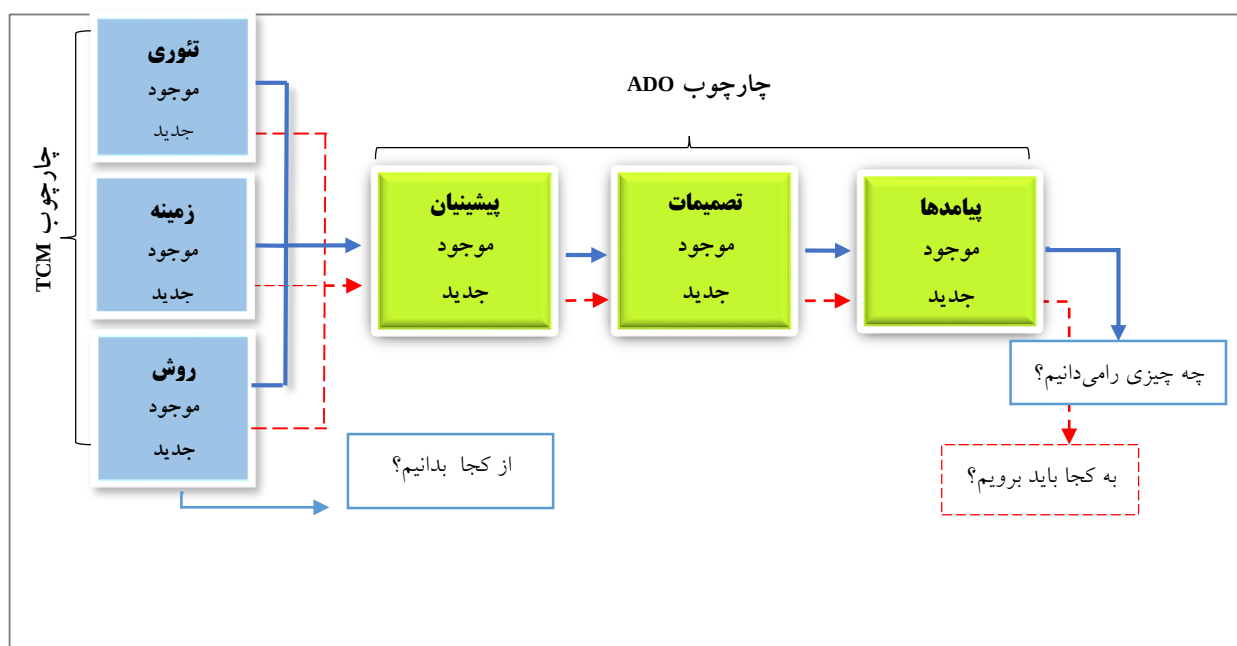
اغلب مطالعاتی که تا به امروز در این زمینه انجام شده است. برای نشان دادن این امر بوده که چارچوب نهادی چگونه سطح فعالیت‌های کارآفرینانه را تعیین می‌کند. هچاواریا و رینولدز^۱ تأثیر فرهنگ را بعنوان یکی از مشخصه‌های بارز نهادی بر سطح فعالیت‌های کارآفرینانه آزموده و نشان دادند که فرهنگ یک عامل قابل توجه و معنادار در پیش‌بینی فرصت‌های کارآفرینانه و کارآفرینی اجباری^۲ در سطح کشوری است (برونز و همکاران،^۳ ۲۰۱۵ به نقل از هچاواریا و رینولدز، ۲۰۰۹). آرنیوس و مینیتا^۴ ادراک کارآفرینانه را بعنوان بخشی از فرهنگ محلی تلقی می‌کنند که کارآفرینی مولد را تحریک می‌نماید. در سطح ملی نیز دولت رفاه را بعنوان عاملی که مانع از توسعه کارآفرینی است شناسایی نموده است (برونز و همکاران، ۲۰۱۵ به نقل از آرنیوس و مینیتا، ۲۰۰۷). یک راه غلبه بر محدودیت‌های ذکر شده نهادهایی هستند که برای توصیف موهبت کارآفرینی در مناطق مختلف مورد نیازند. این ایده ممکن است در فهم چگونگی کارکرد کارفرینی در مناطق مختلف مفید باشد (اکس و کلاپر،^۵ ۲۰۱۵).

۳. روش‌شناسی پژوهش

۱.۳. مرور سیستماتیک و چارچوب ADO-TCM

قدرت تبیین هر مرور سیستماتیک نه تنها براساس «آنچه انجام شد» و «آنچه پیدا شد» تعیین می‌گردد، بلکه میزان شفافیت گزارش بررسی نیز، تعیین می‌شود (پائول و همکاران، ۲۰۲۳). این مطالعه براساس چارچوب یکپارچه ADO-TCM است که توسط لیم و همکاران^۶ (۲۰۲۱) معرفی شده است. این چارچوب تلفیقی از چارچوب ADO (پیشینیان، تصمیمات و نتایج) ارائه شده توسط پائول و بنیتو (۲۰۱۸) و چارچوب TCM (نظریه، زمینه، روش) پیشنهاد شده توسط پائول و همکاران (۲۰۱۷) است (مطابق شکل ۱). چارچوب ADO به سازماندهی پژوهش‌ها از طریق تحلیل روابط میان عوامل محرک (پیشینیان)، عملکردها (تصمیمات)، و پیامدها (نتایج) می‌پردازد. این سه بعد به‌طور متقابل بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند. همچنین چارچوب TCM برای شناسایی نظریه‌های موجود و ارائه مسیرهای جدید برای تحقیقات آینده به‌کار می‌رود و به آشکارسازی شکاف‌های نظری و ارائه راهکارهایی برای مطالعات آینده کمک می‌کند (پائول و همکاران، ۲۰۲۳).

1. Hechavarria & Reynolds
2. necessity entrepreneurship
3. Buns et al
4. Arenius & Minniti
5. As & Klapper
6. Lim et al

شکل ۱. چارچوب یکپارچه شده ADO-TCM (منبع: لیم و همکاران، ۲۰۱۹)

در جدول شماره (۳) ابعاد اصلی، مزایای استفاده از روش ترکیبی ADO-TCM همچنین کاربردها و پیامدهای این روش را نسبت به سایر روش های موجود بیان نموده ایم.

جدول ۳. مزیت های چارچوب ADO-TCM نسبت به سایر روش ها

ابعاد اصلی	مزایای کلیدی	مقایسه با سایر روش ها	کاربردها و پیامدها
روش شناسی و ساختار	ترکیب سه رویکرد (فعالیت محور، داده محور و زمان محور) مستندسازی دقیق و شفاف قابلیت ردیابی مراحل	برتری نسبت به PRISMA در مدیریت زمان جامع تر از SPIDER در تحلیل داده ها عمیق تر از PICO در بررسی روابط	افزایش کیفیت پژوهش قابلیت تکرارپذیری اعتبار علمی بالاتر
انعطاف پذیری و کاربرد	تطبیق پذیری با حوزه های مختلف مقیاس پذیری در پروژه ها مدیریت داده های پیچیده	انعطاف پذیری بیشتر در مقایسه با روش های سنتی قابلیت تطبیق با نیازهای خاص پوشش گسترده تر ابعاد پژوهش	کاربرد در مطالعات چندبعدی مناسب برای کار تیمی بهینه سازی منابع
مدیریت و اجرا	برنامه ریزی زمانی دقیق تخصیص بهینه منابع کنترل کیفیت مستمر	مدیریت زمان کارآمدتر نظارت و کنترل بهتر استانداردسازی فرایندها	کاهش خطاها افزایش بهره وری نتایج قابل اعتمادتر

بررسی تکامل دو دهه اخیر ادبیات کارآفرینی منطقه‌ای با تمرکز بر (خداپناه و همکاران)

کیفیت و اعتبار	کاهش سوگیری پژوهشی افزایش اعتبار نتایج شفافیت روش شناختی	اعتبار بالاتر نسبت به روش‌های سنتی قابلیت اعتمادپذیری بیشتر شفافیت بالاتر	نتایج معتبرتر قابلیت استناد بیشتر پذیرش علمی بالاتر
----------------	--	---	---

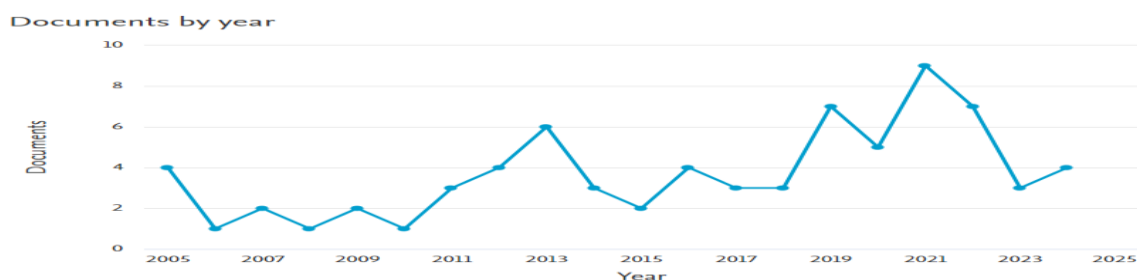
منبع: یافته‌های تحقیق با استفاده از: (شوریتی و همکاران، ۲۰۲۴؛ کومار و همکاران، ۲۰۲۴؛ اسمیت و همکاران، ۲۰۲۴؛ جانسون و همکاران، ۲۰۲۳).

۲.۳. روش بررسی

برای انجام مرور نظام‌مند، کلمات کلیدی مرتبط با کارآفرینی منطقه‌ای در موتور جستجویی مانند Scopus جستجو شدند. در مرحله اول، جستجوی اولیه به شناسایی حدود ۶۴۳ مقاله مرتبط با موضوع منجر شد. به منظور کاهش تعداد مقالات و انتخاب مقالات با کیفیت و مرتبط، جستجو به بازه‌ی زمانی و کلید واژه‌های مرتبط محدود شد (مطابق جدول ۴) و به تعداد ۵۶۹ مقاله حذف گردید و تعداد مقالات نهایی به ۷۴ مورد (مطابق نمودار ۱) کاهش یافت. از میان این مقالات، به دلیل عدم دسترسی به ۵ مقاله، در نهایت ۶۹ مقاله برای بررسی و ارزیابی نهایی انتخاب شدند.

جدول ۴. کلیدواژه‌گان انتخابی برای سرچ مقالات

کلیدواژه‌های انتخاب شده در استراتژی جستجوی مجلات خارجی
KEY (regional AND entrepreneurship) AND PUBYEAR > 2005 AND PUBYEAR < 2024 AND(LIMIT-TO (EXACTKEYWORD , "Regional Entrepreneurship") OR LIMIT-TO (EXACTKEYWORD , "Regional Economy") OR LIMIT-TO (EXACTKEYWORD , "Entrepreneurial Ecosystems")) AND (LIMIT-TO (DOCTYPE , "ar")) AND (LIMIT-TO (LANGUAGE , "English")) AND (LIMIT-TO (SUBJAREA , "ENVI") OR LIMIT-TO (SUBJAREA , "COMP") OR LIMIT-TO (SUBJAREA , "ENER"))
Select year range to analyze: 2005 to 2024 Analyze

نمودار ۱. تعداد مقالات منتشر شده در بازه‌ی زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۲۴ در پایگاه داده Scopus

1. Sruthi Priya
2. Kmar
3. Smith
4. Johnson

۴. یافته‌ها

۱,۴. مقالات منتخب

مقالات منتخب در جدول ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵. مقالات منتخب

ردیف	نویسنده	منبع مقاله	ردیف	نویسنده	منبع مقاله	ردیف	نویسنده
۱	Doh (2020)	[2]	۲۴	Gómez-Antonio & Sweeney (2021)	[32]	۴۷	Hosseininia & Ramezani (2016)
۲	Low (2015)	[3]	۲۵	Qian (2010)	[33]	۴۸	Doloreux & Turkina (2021)
۳	Fritsch & Wyrwich (2017)	[5]	۲۶	Eisenburger et al (2019)	[34]	۴۹	Gulati & Weiler (2021)
۴	Audretsch & Keilbach (2005)	[4]	۲۷	Block et al (2022)	[37]	۵۰	Fritsch & Falck (2007)
۵	Content et al (2019)	[6]	۲۸	Wyrwich (2014)	[38]	۵۱	Kronthaler (2005)
۶	Eliasson & Westlund (2013)	[7]	۲۹	Thomas & Pugh (2020)	[42]	۵۲	Nthubu et al (2022)
۷	Wang et al (2021)	[8]	۳۰	Koo & Kim (2009)	[43]	۵۳	Fritsch et al (2024)
۸	Tamásy (2006)	[9]	۳۱	Szerb et al (2019)	[44]	۵۴	Benner (2022)
۹	Glaeser et al (2014)	[10]	۳۲	Content et al (2020)	[45]	۵۵	Fotopoulos (2012)
۱۰	van Oort & Bosma (2013)	[11]	۳۳	Drucker (2016)	[46]	۵۶	Goldstein (2010)
۱۱	Fritsch & Noseleit (2013)	[13]	۳۴	Breznitz (2011)	[49]	۵۷	Boschma et al (2018)
۱۲	Qian & Zhao (2018)	[14]	۳۵	Martín-Martín (2023)	[51]	۵۸	Lehtonen & Okkonen (2019)
۱۳	Qian (2013)	[15]	۳۶	Korosteleva & Belitski (2017)	[53]	۵۹	Grillitsch et al (2023)
۱۴	Sun et al (2019)	[16]	۳۷	Audretsch et al (2012)	[55]	۶۰	Díaz-Santamaría & Bulchand-Gidumal (2021)
۱۵	Garnsey & Heffernan (2005)	[17]	۳۸	Baltzopoulos & Broström (2013)	[56]	۶۱	Boschma (2017)
۱۶	Kitagawa et al (2022)	[18]	۳۹	Ács et al (2015)	[57]	۶۲	Ali et al (2021)
۱۷	Feldman & Zoller (2011)	[19]	۴۰	Renski (2011)	[58]	۶۳	Mayer (2013)
۱۸	Willis et al (2020)	[20]	۴۱	Barbosa & Eiriz (2011)	[59]	۶۴	Glückler (2020)
۱۹	Martínez-González et al (2021)	[21]	۴۲	Hundt & Sternberg (2016)	[63]	۶۵	Makarem (2016)
۲۰	Parker (2005)	[23]	۴۳	Brekke (2021)	[65]	۶۶	Mikheeva (2018)
۲۱	Meshram & Rawani (2019)	[25]	۴۴	Demirdag & Nirwansyah (2024)	[67]	۶۷	Villegas-Mateos & Vázquez-Maguirre (2024)
۲۲	Martínez-González et al (2022)	[26]	۴۵	Wang & Wei (2021)	[69]	۶۸	Thompson & Zang (2023)
۲۳	Acs et al (2007)	[29]	۴۶	D'Costa et al (2019)	[24]	۶۹	Birch & Whittam (2008)

۲.۴. یافته‌های مرور نظام‌مند طبق چارچوب

یافته‌های مرور نظام‌مند که با استفاده از چارچوب یکپارچه ADO-TCM لیم و همکاران (۲۰۲۱) سازماندهی شده‌اند به صورت زیر است:

در مورد کارآفرینی منطقه‌ای چه می‌دانیم؟

پیشینیان

پیشینیان دلایل درگیر شدن یا عدم مشارکت در رفتار را در بر می‌گیرند؛ بنابراین، ممکن است تأثیر مستقیم بر تصمیمات یا تأثیر غیرمستقیم بر نتایج داشته باشند (پائول و بنیتو، ۲۰۱۸). پیشینیان می‌توانند بعنوان تسهیل‌کننده یا مانع عمل کنند؛ بسته به جهتی که اثرگذاری آن‌ها دارد (یعنی مثبت یا منفی). اغلب اوقات، یک پیشینیان در یک مرور سیستماتیک ممکن است هم بعنوان تسهیل‌کننده و هم مانع ظاهر شود (تام و همکاران، ۲۰۲۳). در این پژوهش ۹ دسته از پیشینیان شناسایی شد که عبارتند از: ۱- سرمایه و نوآوری ۲- فرهنگ منطقه‌ای و جامعه ۳- عوامل شخصی و فردی ۴- محیط جغرافیایی و منطقه‌ای ۵- سیاست‌ها و مقررات ملی و منطقه‌ای ۶- زیرساخت و نهادها ۷- اقتصاد و صنعت منطقه ۸- دانشگاه و آموزش ۹- شبکه و سرمایه اجتماعی

در زیر به اختصار به توضیح آن‌ها می‌پردازیم:

سرمایه و نوآوری دو عامل کلیدی در توسعه کارآفرینی منطقه‌ای به شمار می‌روند. دسترسی به منابع مالی کافی، از جمله سرمایه‌گذاری‌های اولیه و حمایت‌های دولتی، برای راه‌اندازی و گسترش کسب‌وکارها ضروری است. این منابع می‌توانند از طریق سرمایه‌گذاران خصوصی، بانک‌ها یا برنامه‌های حمایتی تأمین شوند. همچنین، وجود نیروی کار ماهر و متخصص در یک منطقه به بهبود کیفیت محصولات و خدمات و افزایش رقابت‌پذیری کمک می‌کند. نوآوری نیز به کارآفرینان این امکان را می‌دهد که با معرفی محصولات و خدمات جدید، به‌خوبی نیازهای بازار را شناسایی و برآورده کنند. علاوه بر این، نوآوری در فرایندهای تولید و ارائه خدمات می‌تواند به کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری منجر شود (وانگ و همکاران، ۲۰۲۱). ترکیب سرمایه و نوآوری نیز به تقویت کارآفرینی منطقه‌ای کمک می‌کند و زمینه ایجاد مشاغل جدید، افزایش درآمد و بهبود کیفیت زندگی را در جوامع محلی فراهم می‌سازد؛ در نتیجه توجه به این دو عامل در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی و توسعه‌ای ضروری است.

فرهنگ منطقه‌ای و جامعه: فرهنگ کارآفرینی در اصل بعنوان برنامه‌ریزی جمعی ذهن‌های کارآفرین نوپا تعریف شده است که با تشویق به تأسیس کسب‌وکارهای خود، آن‌ها را از دیگر گروه‌ها متمایز می‌کند. فرهنگ کارآفرینی ممکن است با افزایش مشروعیت کارآفرینی و ایجاد تأثیر نقش‌مدل که فعالیت‌های کارآفرینی را تسهیل می‌کند، به فعالیت‌های کارآفرینی منطقه‌ای کمک نماید (وانگ و همکاران، ۲۰۲۱). میزان مشروعیت اجتماعی در مورد کارآفرینی ممکن است در برخی مناطق بالاتر از سایر مناطق باشد، به همین دلیل هر چه کارآفرینی مشروع‌تر تلقی شود، تقاضا برای آن بیشتر و البته منابع بیشتری نیز به آن اختصاص می‌یابد. این پذیرش اجتماعی از کارآفرینی را می‌توان بعنوان یک نهاد

غیررسمی در نظر گرفت، که بعنوان قواعد رفتاری و همچنین هنجارها و ارزش‌های جامعه تعریف می‌شود؛ مسائلی که می‌توان آنها را تحت مفهوم "فرهنگ" قرار داد. این امر به سطح ساختار اجتماعی تعلق دارد که عمیقاً در جمعیت جاسازی شده و تمایل دارد در طولانی‌مدت به آرامی تغییر کند (فریچ و ویرویچ، ۲۰۱۷). بنابراین فرهنگ یا ذهنیت کارآفرینی، پذیرش اجتماعی، مشروعیت کارآفرینی، الگوهای کارآفرینی، ارزش‌ها و هنجارهایی که در یک منطقه وجود دارد منجر به کارآفرینی در همان منطقه می‌شود.

عوامل شخصی و فردی: یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر کارآفرینی منطقه‌ای، ویژگی‌های فردی کارآفرینان است. از دیدگاه کاملاً گرایشی، این ویژگی‌های فردی هستند که مستقل از زمینه، افراد را به سمت کارآفرینی سوق می‌دهند. تمایل به ریسک، اعتماد به نفس و سایر عوامل روان‌شناختی بعنوان عوامل اصلی تعیین‌کننده کارآفرینی مطرح شده‌اند (الیسون و وستلوند، ۲۰۱۳). مک‌کلند (۱۹۶۱) کارآفرینی را با «نیاز به موفقیت» مرتبط دانست و بسیاری از محققان دیگر نیز به دنبال یافتن یک نوع ایده‌آل از «شخصیت کارآفرینانه» بوده‌اند. راتر (۱۹۶۶) روشی برای اندازه‌گیری باورهای تقویت داخلی و خارجی ایجاد کرد و کنترل درونی به کارآفرینان نسبت داده شد. سایر ویژگی‌های روان‌شناختی که شخصیت کارآفرینانه را متمایز می‌کند، شامل گرایش به ریسک بالا و تحمل ابهام است. برخی محققان با ویژگی‌های مختلف به ایجاد تیپ‌شناسی پرداخته‌اند، مانند نظریه «انگیزه نقش وظیفه» مینز (۱۹۹۷). در مقابل، نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده آجزن (۱۹۹۱) و مدل رویداد کارآفرینی شاپرو (۱۹۸۴) به نیت‌ها توجه می‌کنند و بعنوان پیش‌بینی‌کننده‌های خوبی برای رفتار برنامه‌ریزی‌شده (مثلاً فعالیت‌های کارآفرینانه) شناخته شده‌اند نیت‌ها به شدت بر تصمیم به شروع یک کسب‌وکار جدید و رشد شرکت تأثیر می‌گذارند (تاماسی، ۲۰۰۶). در نتیجه ویژگی‌های فردی کارآفرینان به‌ویژه از جنبه‌های روان‌شناختی و رفتاری تأثیر قابل توجهی بر کارآفرینی منطقه‌ای دارند. این ویژگی‌ها نه تنها بر تصمیمات و اقدامات کارآفرینان تأثیر می‌گذارد، بلکه می‌تواند به تقویت یا تضعیف کارآفرینی در یک منطقه کمک کند.

محیط جغرافیایی: محیط جغرافیایی و ویژگی‌های طبیعی یک منطقه، همچون آب و هوا و دسترسی به منابع طبیعی، می‌تواند تأثیر زیادی بر نوع و بر موفقیت کسب‌وکارها داشته باشد. مناطق با منابع طبیعی غنی و زیرساخت‌های مناسب، معمولاً زمینه بهتری برای توسعه کارآفرینی فراهم می‌کنند. همچنین، موقعیت جغرافیایی می‌تواند بر دسترسی به بازارها و شبکه‌های توزیع تأثیرگذار باشد (توماس و پوگ، ۲۰۲۰).

سیاست‌ها و مقررات ملی و منطقه‌ای: سیاست‌ها و مقررات ملی و منطقه‌ای نقشی مهم در ایجاد یک محیط کارآفرینی مناسب دارند. قوانین حمایتی مانند معافیت‌های مالیاتی و تسهیلات اعتباری می‌توانند انگیزه‌های لازم برای سرمایه‌گذاری و راه‌اندازی کسب‌وکارها را فراهم سازند. همچنین، ثبات سیاسی و اقتصادی به کارآفرینان اطمینان می‌دهد که می‌توانند به فعالیت‌های خود ادامه دهند (کیان، ۲۰۱۰).

1. Fitch & Wyrwich
2. Hasson & Westlund
3. Tamásy
4. Thomas & Pugh
5. Qin

زیرساخت و نهاد: وجود زیرساخت‌های مناسب، از جمله حمل و نقل، ارتباطات و تأسیسات عمومی، به تسهیل فعالیت‌های اقتصادی و کارآفرینی کمک می‌کند. نهادهای محلی و سازمان‌های حمایتی نیز می‌توانند به کارآفرینان در زمینه تأمین منابع، مشاوره و شبکه‌سازی کمک کنند. این عوامل به افزایش بهره‌وری و توانمندی کارآفرینان در یک منطقه منجر می‌شود (فریچ و ویرویچ، ۲۰۱۷).

اقتصاد و صنعت منطقه: وضعیت اقتصادی و ساختار صنعتی یک منطقه بر فرصت‌های کارآفرینی تأثیرگذار است. مناطق برخوردار از صنایع متنوع و پویا، معمولاً زمینه‌های بیشتری برای نوآوری و رشد کسب‌وکارها فراهم می‌آورند. همچنین، وجود تقاضای بالا برای محصولات و خدمات می‌تواند انگیزه راه‌اندازی و گسترش کسب‌وکارهای جدید را در کارآفرینان ایجاد کند (ویلگاس-ماتئوس و وازکر-ماگویر، ۲۰۲۴).

دانشگاه و آموزش: دانشگاه‌ها براساس نوع دانش و رشته‌هایی - مانند علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات و علوم اجتماعی و انسانی^۲ - که ارائه می‌دهند و همچنین با توجه به اهداف و جاه‌طلبی‌های خود با هم تفاوت دارند (کیتاگوا و همکاران، ۲۰۲۲). نقش دانشگاه‌ها در تولید دانش و کارآفرینی، تحقیقات و تربیت نیروی کار تحصیل کرده، به این تفاوت‌ها وابسته است. به عبارت دیگر، دانشگاه‌هایی که بر رشته‌های علوم، فناوری، مهندسی، و ریاضیات یا علوم اجتماعی و انسانی تمرکز دارند، نقش‌های متفاوتی در توسعه دانش و کارآفرینی منطقه‌ای ایفا می‌کنند.

شبکه و سرمایه اجتماعی: افرادی که از تجربه خود استفاده می‌کنند، نقش مهمی در پیوند و هماهنگی افراد و سازمان‌های محلی دارند که در ایجاد کسب‌وکارهای جدید نقش دارند. آن‌ها از این طریق سرمایه اجتماعی منطقه را سازماندهی می‌کنند تا از اقتصاد کارآفرینی حمایت کنند و انگیزه‌هایی برای راه‌اندازی شرکت‌های جدید فراهم نمایند (فلدمن و زولر، ۲۰۱۱). سرمایه اجتماعی قوی می‌تواند جریان‌های دانش را در میان بازیگران محلی تسهیل کرده و به این ترتیب نوآوری‌ها و پتانسیل رشد منطقه‌ای را تحریک کند. تعاملات همکاری‌محور که ایده‌ها هستند، میان دانشمندان و مهندسان هم‌محل در شرکت‌های خصوصی، مؤسسات تحقیقاتی و دانشگاه‌ها نیاز به توسعه شبکه‌های همکاری معنادار براساس ارزش‌های مشترک، اعتماد و فرهنگ دارند (کو و کیم، ۲۰۰۹). بنابراین وقتی که افراد و سازمان‌ها در یک منطقه به یکدیگر اعتماد دارند و روابط قوی و همکاری‌های مؤثری برقرار می‌کنند، این عوامل می‌توانند به رشد و رونق کارآفرینی در همان منطقه کمک کنند.

تصمیمات

تصمیمات مربوط به عملکرد یا عدم عملکرد رفتاری است و بنابراین، آنها بعنوان یک پاسخ مستقیم به سوابق و پیشروی نتایج عمل می‌کنند (پائول و بنیتو، ۲۰۱۸). در بررسی انجام گرفته ۵ تصمیم شناسایی شد که در زیر به اجمال به آن‌ها پرداخته شده است:

1. Villegas-Mateos & Vázquez-Maguirre
2. Science, technology, engineering and mathematics
3. Social sciences and humanities
4. Kitagawa et al
5. Feldman & Zoller
6. Koo & Kim

کارآفرینی نوآورانه: کارآفرینی نوآورانه بعنوان ایجاد محصولات، خدمات، روش‌های تولید یا مدل‌های کسب‌وکار جدید تعریف می‌شود (بردلی و همکاران،^۱ ۲۰۲۱). همانند تمام اشکال کارآفرینی، کارآفرینی نوآورانه از پیوند بین افراد و فرصت‌ها نشأت می‌گیرد. این نوع کارآفرینی بیشتر از فرصت‌هایی که مبتنی بر دانش، فناوری یا تحقیقات است سرچشمه می‌گیرد. اگر کارآفرینان دارای برخی ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی و شخصیتی مانن تحصیلات دانشگاهی و پیش‌زمینه فنی باشند، احتمالاً گرایش بیشتری به کارآفرینی نوآورانه دارند. علاوه بر فرصت‌ها و ویژگی‌های شخصی کارآفرین، محیط اطراف و منابعی که از طریق ذینفعان، همکاران و شبکه‌ها در دسترس است نیز، در شکل‌گیری این نوع کارآفرینی نقش دارند (بلاک و همکاران،^۲ ۲۰۱۷).

کارآفرینی ضرورت‌محور و فرصت‌محور: یافته‌ها نشان می‌دهد که مراحل چرخه تجاری بر تصمیم‌گیری برای تبدیل شدن به کارآفرین تأثیر می‌گذارد. کسانی که شروع کارآفرینی آن‌ها تحت تأثیر چرخه تجاری است، معمولاً به دو دسته «کارآفرینان ضرورت‌محور» یا «کارآفرینان فرصت‌محور» تقسیم می‌شوند. مشاهده شده است که در دوره‌های طولانی بیکاری، افراد کم‌مهارت ممکن است به دلیل از دست دادن یا کاهش درآمد به خوداشتغالی روی بیاورند. در مقابل، «کارآفرینان فرصت‌محور» به دلیل شرایط اقتصادی، ناگزیر از کارآفرینی نشده‌اند، بلکه کارآفرینی را فرصتی برای افزایش درآمد نسبت به وضعیت شغلی فعلی خود می‌بینند. برخلاف انتظار، ممکن است در دوران رکود اقتصادی تعداد کارآفرینان فرصت‌محور افزایش یابد، زیرا هزینه‌های پایین‌تر سرمایه، مواد و نیروی کار در این دوران وجود دارد (ویلیس و همکاران،^۳ ۲۰۲۰).

کارآفرینی فارغ‌التحصیلان: فارغ‌التحصیلان تمایل دارند در مناطق شهری که در آن تحصیل کرده‌اند باقی بمانند. و نه تنها به ایجاد کسب‌وکارهای جدید کمک می‌کنند، بلکه به توسعه منطقه‌ای با نگره داشت افراد با مهارت بالا و ایجاد زیرساخت‌های کارآفرینی منطقه‌ای نیز یاری می‌رساند (کیتاگاو و همکاران،^۴ ۲۰۲۲).

پیامدها

پیامدها به ارزیابی‌هایی اشاره دارند که پس از عملکرد رفتاری یا عدم عملکرد ظاهر می‌شوند (پائول و بنیتو،^۱ ۲۰۱۸). در بررسی‌های انجام گرفته پیامدها به این صورت شناسایی شدند: پایداری و موفقیت کارآفرینی منطقه‌ای، پویایی اقتصادی و خوداشتغالی، بهبود کیفیت زندگی، اثر گلوله‌برفی منطقه‌ای، تعادل‌های شغلی چندگانه، انعطاف‌پذیری اقتصاد محلی، دینامیسم رقابت منطقه‌ای، مکان‌گزینی یا ژئواستراتژی‌های کارآفرینی.

ولفگانگ کلمنت،^۲ وزیر فدرال اقتصاد و کار تا سپتامبر ۲۰۰۵، اظهار داشته است: «هرچه انگیزه برای شروع یک شرکت جدید بیشتر باشد، پویایی اقتصادی نیز قوی‌تر خواهد بود. ایده‌های نوآورانه، محصولات و فرایندهای جدید رقابت‌پذیری را تقویت می‌کنند. کارآفرینان بیشتر مکان‌های جدیدی برای کارآموزی و اشتغال خود و دیگران ایجاد می‌کنند. به نظر می‌رسد خوداشتغالی نیز یکی از راه‌های ممکن برای خروج از بیکاری باشد (تاماسی،^۳ ۲۰۰۶). بنابراین

1. Badley et al
2. Block et al
3. Willis et al
4. Wolfgang Clement

با ایجاد فرصت‌های شغلی برای خود و دیگران، کارآفرینان به بهبود شرایط اقتصادی در منطقه کمک می‌کنند. این امر نه تنها منجر به کاهش نرخ بیکاری می‌شود، بلکه کیفیت زندگی را نیز در جوامع محلی ارتقاء می‌بخشد.

یکی از پیامدهای شناسایی شده، اثر گلوله‌برفی در سطح منطقه‌ای است که به این نکته اشاره دارد که فرایند کارآفرینی در یک منطقه ممکن است به صورت خودتقویت‌کننده عمل نماید. همان‌گونه که مینیتی^۱ مطرح کرده است. مینیتی مدلی نظری ارائه می‌دهد که براساس اثرات مدل‌های نقش و فرهنگ منطقه‌ای مذکور، توضیح می‌دهد که چرا مناطق با ویژگی‌های اولیه مشابه ممکن است به سطوح متفاوتی از فعالیت‌های کارآفرینی برسند. رویدادهای تصادفی در آغاز این فرایند ممکن است باعث انتخاب کارآفرینی در میان افراد شوند که به سطوح متفاوتی از کارآفرینی منطقه‌ای منجر می‌شود. حضور مدل‌های نقش کارآفرینی در محیط اجتماعی، ابهامات را برای کارآفرینان بالقوه کاهش می‌دهد و ممکن است به آنها در کسب اطلاعات و مهارت‌های کارآفرینی کمک کند. به این ترتیب، کارآفرینی نوعی اثر خارجی غیرمالی ادراکی ایجاد می‌کند که فعالیت‌های جدید را تحریک کرده و آن را به صورت خود تقویت‌کننده درمی‌آورد (فریچ و ویرویچ، ۲۰۱۷ به نقل از مینیتی، ۲۰۱۵). در این راستا، فورنهایل^۲ استدلال می‌کند که فرایندهای خود تقویت‌کننده ممکن است به ظهور نمایندگی‌های شناختی به نفع کارآفرینی منجر شود که به افزایش تعداد کارآفرینان در منطقه و ایجاد نگرش خاص کارآفرینی در آن منطقه منجر می‌شود (فریچ و ویرویچ، ۲۰۱۷ به نقل از فورنهایل، ۲۰۰۳).

تبادل شغلی چندگانه به این معناست که یک منطقه یا جامعه می‌تواند به دو یا چند وضعیت مختلف از نظر سطح کارآفرینی برسد، و هر یک از این وضعیت‌ها می‌تواند پایدار بماند. در یک منطقه ممکن است شرایطی ایجاد شود که در آن تعداد زیادی از مردم کارآفرین شوند (تبادل کارآفرینی بالا) و این وضعیت به دلیل ساختارهای شغلی موجود ادامه یابد. در مقابل، در منطقه دیگری ممکن است شرایط به گونه‌ای باشد که تعداد کمی از افراد به کارآفرینی روی آورند (تبادل کارآفرینی پایین)، و این وضعیت نیز خود به خود ادامه پیدا کند (پارکر^۳، ۲۰۰۵). بنابراین تفاوت‌های بارز و پایدار در نرخ‌های کارآفرینی در مناطق مختلف می‌تواند به دلیل این تعادل‌های چندگانه و انتخاب‌های شغلی باشد. یکی دیگر از پیامدهای شناسایی شده، انعطاف‌پذیری اقتصاد محلی است؛ به این معنا که کسب‌وکارهای جدید نقش مهمی در تقویت انعطاف‌پذیری اقتصاد محلی در مواجهه با رکودهای اقتصادی ایفا می‌کنند (گولاتی و ویلر^۴، ۲۰۲۱). مکان‌گزینی یا ژئواستراتژی‌های کارآفرینی نیز بر این نکته تأکید دارند که افراد ماهر در انتخاب‌های خود تحت تأثیر عوامل مکانی قرار می‌گیرند. این عوامل شامل ویژگی‌های «سیستم نوآوری منطقه‌ای» و «اکوسیستم کارآفرینی محلی» است که جهت‌گیری‌های آنان را مشخص می‌کند (کیتاگاوا و همکاران، ۲۰۲۲). بر این اساس، در مناطقی که دسترسی به فناوری و منابع نوآورانه بیشتری وجود دارد، افراد ممکن است براساس استراتژی‌های مکانی گرایش بیشتری به کارآفرینی و راه‌اندازی کسب‌وکار در آن منطقه داشته باشند.

1. Miti
2. Fornhal
3. Parker
4. Gulati & Weiler

چگونه می‌توانیم درباره کارآفرینی منطقه‌ای اطلاعات کسب کنیم؟

نظریه‌ها

نظریه‌ها به دیدگاه‌هایی اشاره دارند که پژوهشگران برای هدایت تحقیقات خود اتخاذ می‌کنند (پائول و همکاران، ۲۰۱۷). در این بررسی ۲۷ نظریه شناسایی شد که عبارتند از:

نظریه نوآوری در کارآفرینی، نظریه سرمایه انسانی، نظریه خوشه‌های صنعتی، نظریه اکوسیستم کارآفرینی، نظریه شبکه‌های اجتماعی، نظریه کارآفرینی منطقه‌ای، نظریه نوآوری باز، نظریه توسعه پایدار، نظریه اقتصاد شهری، نظریه جغرافیای اقتصادی، نظریه کارآفرینی مبتنی بر نوآوری، نظریه رقابت و نوآوری، نظریه کارآفرینی و رشد اقتصادی، نظریه کارآفرینی اجتماعی، نظریه استراتژی‌های کارآفرینی، نظریه کارآفرینی دیجیتال، نظریه نوآوری محلی، نظریه کارآفرینی و تنوع، نظریه کارآفرینی و فرهنگ، نظریه کارآفرینی و بازار، نظریه کارآفرینی و نوآوری، نظریه کارآفرینی و توسعه منطقه‌ای، نظریه کارآفرینی و سیاست‌گذاری، نظریه کارآفرینی و نوآوری اجتماعی، نظریه کارآفرینی و منابع، نظریه کارآفرینی و توسعه اقتصادی، نظریه کارآفرینی و شبکه‌ها. در ادامه نظریه‌های شناسایی شده به صورت تفکیک مرزی نشان داده شده است. این جدول به درک بهتر روابط پیچیده بین سطوح مختلف توسعه و کاربردهای عملی آن کمک می‌کند و می‌تواند بعنوان یک ابزار مفهومی برای تحلیل و برنامه‌ریزی توسعه، مورد استفاده قرار گیرد.

جدول ۶. مرزبندی نظریه‌های احصاء شده

نظریه	سطح منطقه‌ای	سطح ملی	سطح بین‌المللی	سطح فردی	سطح کسب‌وکار
نظریه نوآوری در کارآفرینی	✓	✓	✓		✓
نظریه سرمایه انسانی	✓	✓	✓	✓	
نظریه خوشه‌های صنعتی	✓		✓		
نظریه اکوسیستم کارآفرینی	✓	✓	✓		
نظریه شبکه‌های اجتماعی	✓	✓	✓	✓	✓
نظریه کارآفرینی منطقه‌ای	✓				
نظریه نوآوری باز		✓	✓		✓
نظریه توسعه پایدار	✓	✓	✓		
نظریه اقتصاد شهری	✓				
نظریه جغرافیای اقتصادی	✓		✓		
نظریه کارآفرینی مبتنی بر نوآوری		✓	✓		✓
نظریه رقابت و نوآوری		✓	✓		✓
نظریه کارآفرینی و رشد اقتصادی		✓			
نظریه کارآفرینی اجتماعی	✓	✓		✓	
نظریه استراتژی‌های کارآفرینی		✓		✓	
نظریه کارآفرینی دیجیتال		✓	✓	✓	✓
نظریه نوآوری محلی	✓		✓	✓	✓

	✓		✓		نظریه کارآفرینی و تنوع
	✓		✓		نظریه کارآفرینی و فرهنگ
✓			✓		نظریه کارآفرینی و بازار
✓		✓	✓		نظریه کارآفرینی و نوآوری
				✓	نظریه کارآفرینی و توسعه منطقه‌ای
			✓		نظریه کارآفرینی و سیاست‌گذاری
			✓	✓	نظریه کارآفرینی و نوآوری اجتماعی
			✓		نظریه کارآفرینی و منابع
		✓	✓		نظریه کارآفرینی و توسعه اقتصادی
		✓	✓	✓	نظریه کارآفرینی و شبکه‌ها

<https://jed.ut.ac.ir/>

زمینه‌ها

زمینه‌ها شرایطی را توصیف می‌کنند که یک تحقیق علمی را احاطه کرده است (پائول و همکاران، ۲۰۱۷). زمینه‌های پژوهشی مورد مطالعه در ۶۹ مقاله منتخب از کشورهای مختلفی بودند که تحقیقات در آن مناطق انجام شده بود. این کشورها عبارتند از: ۱۳ مورد ایالات متحده، ۱۰ مورد آلمان، ۳ مورد سوئد، ۲ مورد فنلاند، ۳ مورد بریتانیا، ۳ مورد اسپانیا، ۳ مورد در سطح جهانی، ۸ مورد در مناطق اروپایی، و همچنین در کشورهای دیگری نظیر ایران، کره جنوبی، چین، کانادا، نروژ، مصر، ژاپن، ترکیه، روسیه، مکزیک و شیلی، کشورهای مشترک‌المنافع^۱ آفریقا، انگلیس، ایتالیا، برزیل، نیویورک و شیکاگو، پرتغال، ایالت‌های کارولینای جنوب شرقی جورجیا، کارولینای شمالی، کارولینای جنوبی نیز یک مورد تحقیق شناسایی شد.

روش‌ها

روش‌ها رویکرد و ماهیت شواهد تجربی مورد استفاده برای انجام یک مطالعه را توصیف می‌کنند (پائول و همکاران، ۲۰۱۷). این بررسی دو ویژگی اصلی روش‌های مورد استفاده در ۶۹ مقاله را که مورد مطالعه قرار گرفته‌اند، در نظر می‌گیرد: رویکرد تحقیق و چارچوب زمانی. در مقالات منتخب، رویکردهای پژوهشی به کار رفته شده شامل روش‌های کمی، کیفی و ترکیبی بودند. اما از مجموع ۶۹ مقاله، ۵۰ مقاله به روش کمی، ۱۰ مقاله به روش کیفی و ۹ مقاله به روش ترکیبی انجام شده بود. از این مقالات، ۴۶ مقاله به صورت مقطعی و ۲۳ مقاله به صورت طولی بررسی شده بودند.

۳.۴. چارچوب مفهومی کارآفرینی منطقه‌ای

چارچوب مفهومی مرتبط با کارآفرینی منطقه‌ای طبق یافته‌های تحقیق به صورت شکل (۲) است:

1. CIS (Commonwealth of Independent States)

شکل ۲. چارچوب ADO-TCM کارآفريني منطقه‌ای

۵. بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش، مرور نظام‌مند ادبیات کارآفرینی منطقه‌ای با استفاده از رویکرد ADO-TCM بود. این مطالعه نخستین بار ضمن بررسی‌های جامع در این حوزه، به‌طور سیستماتیک عوامل مؤثر بر کارآفرینی منطقه‌ای را مورد تحلیل قرار داده و آن‌ها را در قالب سازه‌های مختلف نظیر پیشینیان، تصمیم‌ها، پیامدها، روش‌ها، زمینه‌ها و نظریه‌ها دسته‌بندی کرده است. نتیجه این تلاش، ارائه یک چارچوب قوی برای درک بهتر ادبیات کارآفرینی منطقه‌ای است. کارآفرینی منطقه‌ای به فرایند ایجاد و توسعه کسب‌وکارها و فعالیت‌های اقتصادی در یک منطقه خاص اشاره دارد و بعنوان یک عامل کلیدی در رشد اقتصادی، ایجاد شغل و بهبود کیفیت زندگی در مناطق مختلف شناخته می‌شود (فردج، ۲۰۲۴). نتایج این پژوهش نشان می‌دهد توانایی‌های منحصر به فرد هر منطقه، از جمله منابع طبیعی، فرهنگی و انسانی، می‌تواند بر نوع و میزان فعالیت‌های کارآفرینانه تأثیرگذار باشد. کارآفرینی، بویژه در مناطق برخوردار از زیرساخت‌های اقتصادی مناسب و حمایت‌های دولتی و اجتماعی، می‌تواند به رشد مشاغل، کاهش نرخ بیکاری، و بهبود کیفیت زندگی منجر شود. یافته‌ها حاکی از آن است که کارآفرینی منطقه‌ای تنها تحت تأثیر عوامل جغرافیایی و اقتصادی نیست، بلکه با چارچوب‌های فرهنگی، اجتماعی و نهادی نیز درهم‌تنیده است. بنابراین فرهنگ محلی (فریچ و ویرویچ، ۲۰۱۷؛ الیسون و وستلوند، ۲۰۱۳؛ وانگ و همکاران، ۲۰۲۱؛ چیان و ژائو، ۲۰۱۸؛ سان و همکاران، ۲۰۱۹؛ گونزالس و همکاران، ۲۰۲۱؛ پارکر، ۲۰۰۵؛ مشرم و راونی، ۲۰۱۹؛ ویرویچ، ۲۰۱۴؛ مارتینز-گونزالس و همکاران، ۲۰۲۲) و شبکه‌های اجتماعی (فلدمن و زولر، ۲۰۱۱؛ کو و کیم، ۲۰۰۹؛ گلدستاین، ۲۰۱۰)، تأثیر مستقیم بر پذیرش اجتماعی کارآفرینی منطقه‌ای و موفقیت آن دارند. همچنین مجموعه پیشینیان شناسایی شده نشان می‌دهد که کارآفرینی منطقه‌ای در محیط‌هایی که منابع ملموس و ناملموس به‌راحتی در دسترس‌اند، رونق می‌گیرد. از سوی دیگر، چالش‌هایی مانند ضعف زیرساخت‌ها می‌تواند بعنوان موانعی برای کارآفرینان منطقه عمل کند. این پژوهش با مرور مطالعات پیشین نشان داد که کارآفرینی منطقه‌ای می‌تواند بعنوان راهکاری مؤثر برای بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی منطقه در نظر گرفته شود، به شرط آن که سیاست‌های حمایتی مناسب و زیرساخت‌های لازم فراهم شوند. بنابراین، اگرچه نقش سیاست‌های حمایتی در رشد کارآفرینی مورد بررسی قرار گرفته است (مشرم و راونی، ۲۰۱۹؛ تاماسی، ۲۰۰۶؛ لو، ۲۰۱۵)، اما نیاز به تحقیقات بیشتری در خصوص تأثیر سیاست‌های محلی و دولتی بر کارآفرینی در مناطق خاص (الیسون و وستلوند، ۲۰۱۳) وجود دارد. در این راستا تحقیقات آینده می‌تواند با تحلیل تأثیرات بلندمدت سیاست‌های حمایتی بر پایداری کسب‌وکارهای نوپا، راهکارهای بهتری به سیاست‌گذاران ارائه دهند. همچنین بررسی و مقایسه تجربیات موفق و ناموفق در کشورهای مختلف می‌تواند به شناسایی راهکارهای مناسب برای توسعه کارآفرینی منطقه‌ای کمک کند. مطالعات تطبیقی می‌توانند عواملی را که کارآفرینی را در مناطق مختلف جهان تحت تأثیر قرار می‌دهند،

1. Qn & Zhao
2. Sn et al
3. Meshram & Rawani
4. Mtínez-González et al
5. Goldstein
6. Tamásy
7. Low

شناسایی کند. تاکنون اغلب پژوهش‌ها تنها به یک منطقه یا کشور خاص پرداخته‌اند، درحالی‌که نیاز به تحقیقات بیشتر در مقایسه بین‌المللی و بررسی تأثیرات متقابل کارآفرینی منطقه‌ای در سطح جهانی وجود دارد. درجدول (۷) به خلاهای موجود در ادبیات و یافته‌های پژوهش حاضر به‌صورت کلی اشاره شده است.

جدول ۷. خلاء پژوهشی پیشین و یافته‌های تحقیق حاضر

ردیف	خلاء پژوهشی پیشین	یافته‌های تحقیق حاضر با استفاده از چارچوب (ADO-TCM)
۱	فقدان دسته‌بندی جامع از عوامل مؤثر بر کارآفرینی منطقه‌ای و عدم بررسی روابط بین این عوامل	ارائه ۹ دسته پیشینیان شامل سرمایه و نوآوری، فرهنگ منطقه‌ای، عوامل فردی، محیط جغرافیایی، سیاست‌ها و مقررات، زیرساخت‌ها و نهادهای اقتصاد منطقه، دانشگاه و آموزش، شبکه‌های اجتماعی
۲	عدم تحلیل تصمیمات کارآفرینان در پاسخ به پیشینیان شناسایی شده	شناسایی ۵ نوع تصمیم کارآفرینان شامل انتخاب نوع فعالیت کارآفرینی، کارآفرینی فرصت‌محور در مقابل ضرورت‌محور، کارآفرینی نوآورانه، کارآفرینی فارغ‌التحصیلان
۳	فقدان بررسی جامع پیامدهای کارآفرینی منطقه‌ای	شناسایی ۸ پیامد کارآفرینی منطقه‌ای فراتر از ایجاد اشتغال شامل توسعه اقتصادی منطقه‌ای، پویایی اقتصادی، بهبود کیفیت زندگی، اثر گلوله‌برفی منطقه‌ای، تعادل‌های شغلی چندگانه، انعطاف‌پذیری اقتصاد محلی، دینامیسم رقابت منطقه‌ای، استراتژی‌های مکانی کارآفرینی
۴	عدم بررسی سیستماتیک نظریه‌های مورد استفاده در پژوهش‌های کارآفرینی منطقه‌ای	ارائه فهرستی از ۲۷ نظریه کلیدی مرتبط با کارآفرینی منطقه‌ای شامل نظریه اکوسیستم کارآفرینی، خوشه‌ای صنعتی، سرمایه انسانی و غیره
۵	عدم بررسی الگوی کلی روش‌های پژوهش در این حوزه	تحلیل روش‌های پژوهشی ۶۹ مقاله منتخب و ارائه طبقه‌بندی آن‌ها به روش‌های کمی (۷۲٪)، کیفی (۱۵٪) و ترکیبی (۱۳٪)
۶	عدم بررسی جامع زمینه‌های مطالعاتی در تحقیقات پیشین	شناسایی حوزه‌های پژوهشی کلیدی در تحقیق حاضر و تأکید بر ضرورت مطالعات تطبیقی برای درک بهتر تفاوت‌های منطقه‌ای و سیاست‌های کارآفرینی
۷	فقدان چارچوب تلفیقی که همزمان به پیشینیان، تصمیمات، پیامدها، نظریه‌ها، روش‌ها و زمینه‌های پژوهشی بپردازد	به کارگیری چارچوبی یکپارچه (ADO-TCM) جهت سازماندهی دانش موجود و شناسایی شکاف‌های پژوهشی پیشین و ارائه چارچوب جامع

باتوجه به جدول بالا، مقاله حاضر در ۷ جهت دارای نوآوری است. با این وجود، همچنان شکاف‌های قابل توجهی در ادبیات وجود دارد که می‌تواند موضوع تحقیقات آتی باشد. مطالعات بیشتر به بررسی کارآفرینی در مناطقی که از نظر اقتصادی و اجتماعی توسعه یافته‌اند، پرداخته‌اند مانند سوئد، آلمان، بریتانیا، ایالات متحده، کانادا، ژاپن، کره جنوبی، فنلاند، بنابراین ضروری است که کارآفرینی در مناطق کمتر توسعه‌یافته نیز بررسی شود، تحقیق در این مناطق می‌تواند به شناسایی راهکارهای مناسب برای تقویت کارآفرینی و توسعه اقتصادی در جوامع کمتر پیشرفته کمک کند. همچنین علی‌رغم شناخت فرهنگ بعنوان یک عامل مهم، هنوز مطالعات کافی در خصوص تأثیرات عمیق فرهنگی و اجتماعی بر کارآفرینی منطقه‌ای صورت نگرفته است. علاوه بر این با رشد فناوری‌های نوین، نیاز است تا نقش فناوری‌های دیجیتال و تأثیر آن بر کارآفرینی منطقه‌ای به طور جامع‌تری مورد مطالعه قرار گیرد. با توجه به اهمیت روزافزون تنوع بخش‌های صنعتی، پژوهش‌ها می‌توانند فعالیت‌های کارآفرینی را در صنایع مختلف (مانند فناوری، کشاورزی و

گردشگری) مقایسه کنند. این مطالعات می‌توانند نقش هر بخش در توسعه کارآفرینی منطقه‌ای و رشد اقتصادی را مورد ارزیابی قرار دهند.

همچنین برای درک بیشتر کارآفرینی منطقه‌ای و تعمق در مطالعه آن، موارد زیر پیشنهاد می‌شود: ۱- مدل‌سازی پیچیده: توسعه مدل‌های پیچیده‌ای که تعاملات بین عوامل مختلف را در نظر بگیرند، می‌تواند به پیش‌بینی بهتر روندهای کارآفرینی و طراحی سیاست‌های مؤثرتر کمک کند. ۲- تحلیل کلان داده‌ها: استفاده از داده‌های بزرگ و روش‌های تحلیل داده‌های پیشرفته می‌تواند به کشف الگوهای پنهان و روابط پیچیده بین عوامل مؤثر بر کارآفرینی کمک کند. ۳- توجه به ابعاد زمانی و فضایی: بررسی تغییرات کارآفرینی در طول زمان و در مناطق مختلف، می‌تواند به درک بهتر دینامیک کارآفرینی و شناسایی عوامل مؤثر بر تغییرات آن کمک کند. ۴- کارآفرینی اجتماعی و پایدار: بررسی نقش کارآفرینی در حل چالش‌های اجتماعی و زیست‌محیطی و توسعه پایدار، می‌تواند به گسترش مرزهای دانش در این حوزه کمک کند.

سوالات پژوهشی جدید نیز به این صورت خواهد بود: ۱. چگونه می‌توان کارآفرینی را در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته ترویج کرد و از آن بعنوان ابزاری جهت کاهش نابرابری‌ها استفاده کرد؟ ۲. چه نقشه راهبردی برای توسعه اکوسیستم کارآفرینی در مناطق مختلف وجود دارد و چگونه می‌توان این اکوسیستم را تقویت کرد؟ ۳. چگونه می‌توان از فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی، بلاکچین و اینترنت اشیا برای ایجاد فرصت‌های جدید کارآفرینی در مناطق مختلف استفاده کرد؟ ۴. چه سیاست‌هایی می‌تواند به ایجاد تعادل بین رشد اقتصادی و توسعه پایدار در مناطق کارآفرین کمک کند؟ توسعه اقتصادی و اجتماعی، سرمایه‌گذاری در پژوهش‌های این حوزه می‌تواند به تدوین سیاست‌های مؤثرتر و ایجاد جوامع پویا و مبتکر کمک کند. بررسی تأثیر فرهنگ محلی، ارزش‌ها و نگرش‌ها بر رفتار کارآفرینانه و موفقیت کسب‌وکارها، تحلیل نقش شبکه‌های اجتماعی آنلاین و آفلاین در تسهیل همکاری، تبادل دانش و ایجاد فرصت‌های جدید برای کارآفرینان، ارزیابی دقیق سیاست‌های حمایتی دولت و نهادهای مختلف در ترویج کارآفرینی و شناسایی بهترین رویکردها، استفاده از مدل‌های شبیه‌سازی برای پیش‌بینی آینده کارآفرینی در مناطق مختلف و ارزیابی سناریوهای مختلف از مهم‌ترین توصیه‌های پژوهشی برای محققان آتی در تحقیق حاضر می‌باشد.

منابع

- Acs, Z. J., Armington, C., & Zhang, T. (2007). The determinants of new-firm survival across regional economies: The role of human capital stock and knowledge spillover. In *Global Entrepreneurship, Institutions and Incentives* (pp. 344-368). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.1111/j.1435-5957.2007.00129.x>
- Acs, Z. J., Desai, S., & Klapper, L. F. (2015). What does “entrepreneurship” data really show?. In *Global Entrepreneurship, Institutions and Incentives* (pp. 464-480). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781784718053.00034>
- Ács, Z. J., Szerb, L., Ortega-Argilés, R., Aidis, R., & Coduras, A. (2015). The regional application of the global entrepreneurship and development index (GEDI): The case of Spain. In *Global Entrepreneurship, Institutions and Incentives* (pp. 286-303). Edward Elgar Publishing. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2014.888712>

- Ali, M. A., Kabil, M., Alayan, R., Magda, R., & Dávid, L. D. (2021). Entrepreneurship ecosystem performance in Egypt: An empirical study based on the global entrepreneurship index (gei). *Sustainability*, 13(13), 7171. <https://doi.org/10.3390/su13137171>
- Araki, M. E., Bennett, D. L., & Wagner, G. A. (2024). Regional innovation networks & high-growth entrepreneurship. *Research Policy*, 53(1), 104900. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2023.104900>
- Arend, R. J. (2023). Entrepreneurship: A theory for no theory for now. *Strategic Organization*, 21(2), 403-415. <https://doi.org/10.1177/1476127020979041>
- Audretsch, D. B., & Belitski, M. (2021). Towards an entrepreneurial ecosystem typology for regional economic development: The role of creative class and entrepreneurship. *Regional Studies*, 55(4), 735-756. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1854711>
- Audretsch, D. B., & Keilbach, M. (2005). Entrepreneurship capital and regional growth. *The Annals of Regional Science*, 39, 457-469. <https://doi.org/10.1007/s00168-005-0246-9>
- Audretsch, D. B., Falck, O., Feldman, M. P., & Heblich, S. (2012). Local entrepreneurship in context. *Regional Studies*, 46(3), 379-389. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2010.490209>
- Baltzopoulos, A., & Broström, A. (2013). Attractors of entrepreneurial activity: Universities, regions and alumni entrepreneurs. *Regional Studies*, 47(6), 934-949. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2011.602335>
- Barbosa, N., & Eiriz, V. (2011). Regional variation of firm size and growth: the Portuguese case. *Growth and Change*, 42(2), 125-158. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2257.2011.00547.x>
- Bas, T. G., Amoros, E., & Kunc, M. (2008). Innovation, entrepreneurship and clusters in Latin America natural resource: implication and future challenges. *Journal of technology management & innovation*, 3(4), 52-65. <http://dx.doi.org/10.4067/S0718-27242008000200005>
- Bastida, M., Vaquero García, A., & Vázquez Taín, M. (2023). Social economy, sustainable entrepreneurship and regional policy drivers. *Territory, Politics, Governance*, 11(6), 1205-1227. <https://doi.org/10.1080/21622671.2021.1967778>
- Benner, M. (2022). Retheorizing industrial-institutional coevolution: a multidimensional perspective. *Regional Studies*, 56(9), 1524-1537. <https://doi.org/10.1080/00343404.2021.1949441>
- Birch, K., & Whittam, G. (2008). The third sector and the regional development of social capital. *Regional Studies*, 42(3), 437-450. <http://dx.doi.org/10.1080/00343400701874222>
- Block, J. H., Fisch, C. O., & Van Praag, M. (2017). The Schumpeterian entrepreneur: A review of the empirical evidence on the antecedents, behaviour and consequences of innovative entrepreneurship. *Industry and innovation*, 24(1), 61-95. <https://doi.org/10.1080/13662716.2016.1216397>
- Block, J., Fisch, C., Ikeuchi, K., & Kato, M. (2022). Trademarks as an indicator of regional innovation: evidence from Japanese prefectures. *Regional Studies*, 56(2), 190-209. <https://doi.org/10.1080/00343404.2021.1887843>
- Boschma, R. (2017). Relatedness as driver of regional diversification: A research agenda. *Regional Studies*, 51(3), 351-364. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2016.1254767>
- Boschma, R., Coenen, L., Frenken, K., & Truffer, B. (2018). Towards a theory of regional diversification: Combining insights from evolutionary economic geography and transition studies. In *Transitions in regional economic development* (pp. 55-81). Routledge. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2016.1258460>
- Bradley, S. W., Kim, P. H., Klein, P. G., McMullen, J. S., & Wennberg, K. (2021). Policy for innovative entrepreneurship: Institutions, interventions, and societal challenges. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 15(2), 167-184. <https://doi.org/10.1002/sej.1395>
- Brekke, T. (2021). What do we know about the university contribution to regional economic development? A conceptual framework. *International Regional Science Review*, 44(2), 229-261. <https://doi.org/10.1177/0160017620909538>
- Breznitz, S. M. (2011). Improving or impairing? Following technology transfer changes at the University of Cambridge. *Regional Studies*, 45(4), 463-478. <http://dx.doi.org/10.1080/00343401003601909>

- Bruns, K., Bosma, N. S., Sanders, M. W. J. L., & Schramm, M. C. (2015). Entrepreneurship, institutions and growth in European regions: a uniform mechanism. Discussion paper series/Tjalling C. Koopmans Research Institute, 15(02).
- Content, J., Bosma, N., Jordaen, J., & Sanders, M. (2020). Entrepreneurial ecosystems, entrepreneurial activity and economic growth: new evidence from European regions. *Regional Studies*, 54(8), 1007-1019. <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1680827>
- Content, J., Frenken, K., & Jordaen, J. A. (2019). Does related variety foster regional entrepreneurship? Evidence from European regions. *Regional Studies*. <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1595565>
- Cunha, C., Kastenholz, E., & Carneiro, M. (2020). Entrepreneurs in rural tourism: Do lifestyle motivations contribute to management practices that enhance sustainable entrepreneurial ecosystems? *Journal of hospitality and tourism management*, 44, 215-226. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.06.007>
- Cunha, C., Kastenholz, E., & Carneiro, M. J. (2020). Entrepreneurs in rural tourism: Do lifestyle motivations contribute to management practices that enhance sustainable entrepreneurial ecosystems?. *Journal of hospitality and tourism management*, 44, 215-226. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.06.007>
- D'Costa, S., Garcilazo, J. E., & Oliveira Martins, J. (2019). Impact of macro-structural reforms on the productivity growth of regions: Distance to the frontier matters. *Papers in Regional Science*, 98(1), 133-166. <https://doi.org/10.1111/pirs.12346>
- Dan, M. C., & Goia, S. I. (2018). Entrepreneurship and regional development. A bibliometric analysis. In *Proceedings of the International Conference on Business Excellence* (Vol. 12, No. 1, pp. 276-287). <https://doi.org/10.2478/picbe-2018-0025>
- Del Monte, A., & Pennacchio, L. (2020). Historical roots of regional entrepreneurship: The role of knowledge and creativity. *Small Business Economics*, 55, 1-22. <https://doi.org/10.1007/s11187-019-00139-8>
- Demirdag, I., & Nirwansyah, A. W. (2024). Beyond disaster: investigating the varied responses of regional entrepreneurship to natural disasters. *Natural Hazards*, 1-28. <https://doi.org/10.1007/s11069-024-06753-4>
- Díaz-Santamaría, C., & Bulchand-Gidumal, J. (2021). Econometric estimation of the factors that influence startup success. *Sustainability*, 13(4), 2242. <https://doi.org/10.3390/su13042242>
- Doh, S. (2020). Social entrepreneurship and regional economic development: The case of social enterprise in South Korea. *Sustainability*, 12(21), 8843. <https://doi.org/10.3390/su12218843>
- Doloreux, D., & Turkina, E. (2021). New path creation in the artificial intelligence industry: regional preconditions, new actors and their collective actions, and policies. *Regional Studies*, 55(10-11), 1751-1763. <https://doi.org/10.1080/00343404.2021.1919610>
- Drucker, J. (2016). Reconsidering the regional economic development impacts of higher education institutions in the United States. *Regional Studies*, 50(7), 1185-1202. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2014.986083>
- Eisenburger, M., Doussard, M., Wolf-Powers, L., Schrock, G., & Marotta, S. (2019). Industrial inheritances: Makers, relatedness and materiality in New York and Chicago. *Regional Studies*. <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1588460>
- Eliasson, K., & Westlund, H. (2013). Attributes influencing self-employment propensity in urban and rural Sweden. *The annals of regional science*, 50, 479-514. <https://doi.org/10.1007/s00168-012-0501-9>
- Fahmi, F. Z., & Adharina, N. D. (2024). Cultural values and innovation in indigenous entrepreneurship: a case study from Indonesia. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 51(1), 62-85. <https://doi.org/10.1504/IJESB.2024.135221>
- Feldman, M., & Zoller, T. D. (2011). Dealmakers in Place: Social Capital Connections in Regional Entrepreneurial Economies. *Regional Studies*, 46(1), 23-37. <https://doi.org/10.1080/00343404.2011.607808>

- Ferdj, Y. (2024). Entrepreneurship and territorial economic development in Algeria. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 1(27), 8-18. <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2024-1/27-01>
- Fotopoulos, G. (2012). Nonlinearities in regional economic growth and convergence: the role of entrepreneurship in the European union regions. *The Annals of Regional Science*, 48, 719-741. <https://doi.org/10.1007/s00168-010-0419-z>
- Frimanslund, T., & Nath, A. (2024). Regional determinants of access to entrepreneurial finance: a conceptualisation and empirical study in Norwegian startup ecosystems. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 36(3), 482-509. <https://doi.org/10.1080/08276331.2022.2035171>
- Fritsch, M., & Falck, O. (2007). New business formation by industry over space and time: A multidimensional analysis. *Regional studies*, 41(2), 157-172. <http://dx.doi.org/10.1080/00343400600928301>
- Fritsch, M., & Noseleit, F. (2013). Indirect employment effects of new business formation across regions: The role of local market conditions. *Papers in Regional Science*, 92(2), 361-383. <https://doi.org/10.1111/j.1435-5957.2012.00475.x>
- Fritsch, M., & Wyrwich, M. (2017). The long persistence of regional levels of entrepreneurship: Germany, 1925—2005. In *Entrepreneurship in a Regional Context* (pp. 17-35). Routledge. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2013.816414>
- Fritsch, M., Obschonka, M., Wahl, F., & Wyrwich, M. (2024). On the Roman origins of entrepreneurship and innovation in Germany. *Regional Studies*, 58(7), 1446-1463. <https://doi.org/10.1080/00343404.2023.2276341>
- Garnsey, E., & Heffernan, P. (2005). High-technology clustering through spin-out and attraction: The Cambridge case. *Regional Studies*, 39(8), 1127-1144. <http://dx.doi.org/10.1080/00343400500328289>
- Glaeser, E. L., Ponzetto, G. A., & Tobio, K. (2014). Cities, skills and regional change. *Regional Studies*, 48(1), 7-43. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2012.674637>
- Glückler, J. (2020). Institutional context and place-based policy: The case of Coventry & Warwickshire. *Growth and Change*, 51(1), 234-255. <https://doi.org/10.1111/grow.12362>
- Goldstein, H. A. (2010). The 'entrepreneurial turn' and regional economic development mission of universities. *The Annals of Regional Science*, 44, 83-109. <https://doi.org/10.1007/s00168-008-0241-z>
- Gómez-Antonio, M., & Sweeney, S. (2021). Testing the role of intra-metropolitan local factors on knowledge-intensive industries' location choices. *The Annals of Regional Science*, 66(3), 699-728. <https://doi.org/10.1007/s00168-020-01035-w>
- Grillitsch, M., Sotarauta, M., Asheim, B., Fitjar, R. D., Haus-Reve, S., Kolehmainen, J., ... & Stihl, L. (2023). Agency and economic change in regions: identifying routes to new path development using qualitative comparative analysis. *Regional Studies*, 57(8), 1453-1468. <https://doi.org/10.1080/00343404.2022.2053095>
- Gulati, B., & Weiler, S. (2021). Risk, Recessions, and Resilience: Towards Sustainable Local Labor Markets through Employment Portfolio Analysis. *Sustainability*, 13(14), 7926. <https://doi.org/10.3390/su13147926>
- Hayter, R. (1997). *The Dynamics of Industrial Location: The Factory, the Firm and the Production System*. John Wiley and Sons.
- Hosseininia, G., & Ramezani, A. (2016). Factors influencing sustainable entrepreneurship in small and medium-sized enterprises in Iran: A case study of food industry. *Sustainability*, 8(10), 1010. <https://doi.org/10.3390/su8101010>
- Huang, Z., Tao, Y., Zhang, Q., & Ye, Y. (2023). The road to entrepreneurship: The effect of China's broadband infrastructure construction. *Economic Analysis and Policy*, 80, 1831-1847. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2023.11.004>
- Huggins, r. (2015). Regional entrepreneurship and the evolution of public policy and governance: Evidence from three regions. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, Volume: 22 Issue: 3. <https://doi.org/10.1108/JSBED-12-2012-0135>

- Huggins, R., Morgan, B., & Williams, N. (2015). Regional entrepreneurship and the evolution of public policy and governance: Evidence from three regions. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 22(3), 473-511. <https://doi.org/10.1108/JSBED-12-2012-0135>
- Hulland, J., & Houston, M. B. (2020). Why systematic review papers and meta-analyses matter: An introduction to the special issue on generalizations in marketing. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 48, 351–359. <https://doi.org/10.1007/s11747-020-00721-7>
- Hundt, C., & Sternberg, R. (2016). Explaining new firm creation in Europe from a spatial and time perspective: A multilevel analysis based upon data of individuals, regions and countries. *Papers in Regional Science*, 95(2), 223-258. <https://doi.org/10.1111/pirs.12133>
- Johannisson, B. (2009). Networking and entrepreneurship in place. In *Entrepreneurship and business: A regional perspective* (pp. 137-162). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-540-70902-2_8
- Johnson et al. (2023). "IT project success in perspective: systematic literature review analysis founded on
- Katimertzopoulos, F., & Vlados, C. (2017). Local support mechanisms for entrepreneurship: The approach of local development and innovation institutions. *International journal of business and economic sciences applied research*, 10, 1.
- Khan, M. T., Khan, N. A., Ahmed, S., & Ali, M. (2012). Entrepreneurship development: One of the ways of rural development through rural human resource development (a review). *International Journal of Business and Behavioral Sciences*, 2(8), 14-23.
- Kitagawa, F., Marzocchi, C., Sánchez-Barrioluengo, M., & Uyarra, E. (2022). Anchoring talent to regions: the role of universities in graduate retention through employment and entrepreneurship. *Regional Studies*, 56(6), 1001-1014. <https://doi.org/10.1080/00343404.2021.1904136>
- Koo, J., & Kim, T. E. (2009). When R&D matters for regional growth: A tripod approach. *Papers in Regional Science*, 88(4), 825-841. <https://doi.org/10.1111/j.1435-5957.2009.00261.x>
- Korosteleva, J., & Belitski, M. (2017). Entrepreneurial dynamics and higher education institutions in the post-Communist world. *Regional Studies*, 51(3), 439-453. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2015.1103370>
- Kronthaler, F. (2005). Economic capability of East German regions: Results of a cluster analysis. *Regional studies*, 39(6), 739-750. <http://dx.doi.org/10.1080/00343400500213630>
- Kumar et al. (2024). "Unraveling the two decades of Knowledge Hiding scholarship", *European Research on Management and Business Economics*.
- Lehtonen, O., & Okkonen, L. (2019). Energy cost reduction creates additional socioeconomic benefits—The case of Eno Energy Cooperative, Finland. *Energy Policy*, 129, 352-359. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2019.02.018>
- Lim WM, Yap S-F, Makkar M (2021) Home sharing in marketing and tourism at a tipping point: what do we know, how do we know, and where should we be heading? *J Bus Res* 122:534–566 <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.08.051>
- Lindh, I., & Thorgren, S. (2016). Entrepreneurship education: the role of local business. *Entrepreneurship & Regional Development*, 28(5-6), 313-336. <https://doi.org/10.1080/08985626.2015.1134678>
- Low, S. A., & Isserman, A. M. (2015). Where are the innovative entrepreneurs? Identifying innovative industries and measuring innovative entrepreneurship. *International Regional Science Review*, 38(2), 171-201. <https://doi.org/10.1177/0160017613484926>
- Makarem, N. P. (2016). Social networks and regional economic development: The Los Angeles and Bay Area metropolitan regions, 1980–2010. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 34(1), 91-112. <https://doi.org/10.1177/0263774X15614691>
- Martínez-González, J. A., Álvarez-Albelo, C. D., Mendoza-Jiménez, J., & Kobylinska, U. (2022). Predicting the entrepreneurial behaviour of starting up a new company: A regional study using pls-sem and data from the global entrepreneurship monitor. *Mathematics*, 10(5), 704. <https://doi.org/10.3390/math10050704>

- Martínez-González, J. A., Kobylinska, U., & Gutiérrez-Taño, D. (2021). Exploring personal and contextual variables of the global entrepreneurship monitor through the Rasch Mathematical Model. *Mathematics*, 9(16), 1838. <https://doi.org/10.3390/math9161838>
- Martín-Martín, A. O., Bañuls, V. A., & Ruiz-Benítez, R. (2023). Technology Transfer Assessment in Regional Business Contexts. *Sustainability*, 15(15), 11680. <https://doi.org/10.3390/su151511680>
- Mayer, H. (2013). Entrepreneurship in a hub-and-spoke industrial district: Firm survey evidence from Seattle's technology industry. *Regional Studies*, 47(10), 1715-1733. <http://dx.doi.org/10.1080/00343404.2013.806792>
- McQuaid, R. W. (2002). Social networks, entrepreneurship and regional development: Research issues. *Small firm formation and regional economic development*, 134-147.
- Meshram, S. A., & Rawani, A. M. (2019). Understanding entrepreneurial ecosystem. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development (IJSESD)*, 10(3), 103-115. <http://dx.doi.org/10.4018/IJSESD.2019070107>
- Mikheeva, N. N. (2018). Factors of growth in Russian regions: Adapting to new realities. *Regional research of Russia*, 8, 334-344. <http://dx.doi.org/10.1134/S207997051804007X>
- Nthubu, B., Perez, D., Richards, D., & Cruickshank, L. (2022). Navigating complexity through co-design: Visualising, understanding and activating entrepreneurial ecosystems. *The Design Journal*, 25(5), 730-751. <https://doi.org/10.1080/14606925.2022.2088096>
- Oconor, A., & Audretsch, D. (2023). Regional entrepreneurial ecosystems: learning from forest ecosystems. *Small Business Economics*, 60(3), 1051-1079. <https://doi.org/10.1007/s11187-022-00623-8>
- Parker, S. C. (2005). Explaining regional variations in entrepreneurship as multiple occupational equilibria. *Journal of Regional Science*, 45(4), 829-850. <https://doi.org/10.1111/j.0022-4146.2005.00394.x>
- Paul, J., & Benito, G. R. (2018). A review of research on outward foreign direct investment from emerging countries, including China: what do we know, how do we know and where should we be heading?. *Asia Pacific Business Review*, 24(1), 90-115. <https://doi.org/10.1080/13602381.2017.1357316>
- Paul, J., & Criado, A. R. (2020). The art of writing literature review: What do we know and what do we need to know?. *International Business Review*, 29(4), 101717. <https://doi.org/10.1016/j.ibusr.2020.101717>
- Paul, J., Khatri, P., & Kaur Duggal, H. (2023). Frameworks for developing impactful systematic literature reviews and theory building: What, why and how?. *Journal of Decision Systems*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/12460125.2023.2197700>
- Qian, H. (2010). Talent, creativity and regional economic performance: the case of China. *The annals of regional science*, 45, 133-156. <https://doi.org/10.1007/s00168-008-0282-3>
- Qian, H. (2013). Diversity versus tolerance: the social drivers of innovation and entrepreneurship in US cities. *Urban Studies*, 50(13), 2718-2735. <https://doi.org/10.1177/0042098013477703>
- Qian, H., & Zhao, C. (2018). Space-time analysis of high technology entrepreneurship: A comparison of California and New England. *Applied Geography*, 95, 111-119. <https://doi.org/10.1016/j.apgeog.2018.04.006>
- Rashidov, R. (2024). R REGULATIONS OF THE REGIONAL DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS. *Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology*, 9(1), 315-324. <https://doi.org/10.61151/stjniet.v9i1.319>
- Renski, H. (2011). External economies of localization, urbanization and industrial diversity and new firm survival. *Papers in Regional Science*, 90(3), 473-502. <https://doi.org/10.1111/j.1435-5957.2010.00325.x>
- Rindova, V., Barry, D., & Ketchen Jr, D. J. (2009). Entrepreneurship as emancipation. *Academy of management review*, 34(3), 477-491. <https://doi.org/10.5465/amr.2009.40632647>
- Rodríguez-Pose, A., & Crescenzi, R. (2008). Research and development, spillovers, innovation systems, and the genesis of regional growth in Europe. *Regional studies*, 42(1), 51-67. <https://doi.org/10.1080/00343400701654186>

- Shruthi Priya, G., & Sathish, A. S. (2024). Storytelling alchemy in marketing: unveiling future research directions with ADO TCM framework. *Cogent Business & Management*, 11(1), 2392257.
- Szerb, L., Vörös, Z., Komlósi, É., Acs, Z., & Págy. (2017). The regional entrepreneurship and development index: structure, data, methodology and policy applications. . *Fires Report D*, 4.
- Skica, T., & Rodzinka, J. (2021). Local government policy towards the financial instruments supporting entrepreneurship. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 9(3), 135-147. <https://doi.org/10.15678/EBER.2021.090309>
- Slattery, C., & Zidar, O. (2020). Evaluating state and local business incentives. *Journal of Economic Perspectives*, 34(2), 90-118. <https://doi.org/10.1257/jep.34.2.90>
- Smith et al. (2024). "Identity Threat: A Literature Review and Future Research Agenda", *Basic and Applied Social Psychology*.
- Stam, E. (2010). Entrepreneurship, evolution and geography. In *The handbook of evolutionary economic geography*. Edward Elgar Publishing.
- Sternberg, R. (2009). Regional dimensions of entrepreneurship. *Foundations and Trends® in Entrepreneurship*, 5(4), 211-340. <http://dx.doi.org/10.1561/03000000024>
- Sternberg, R. (2022). Entrepreneurship and geography—some thoughts about a complex relationship. *The Annals of Regional Science*, 69(3), 559-584. <https://doi.org/10.1007/s00168-021-01091-w>
- Stevenson, L. A. (1986). Against all odds: The entrepreneurship of women. *Journal of small business management*, 24(4), 30-36.
- Storey, D. J., Johnson, S., Storey. (1987). *Small Firms and the Process of Economic Development: Explanations and Illustrations from Britain, Italy and the United States*. *Job Generation and Labour Market Change*, 121-155. https://doi.org/10.1007/978-1-349-18850-5_5
- Sun, B., Zhu, P., & Li, W. (2019). Cultural diversity and new firm formation in China. *Regional Studies*. <https://doi.org/10.1080/00343404.2019.1566700>
- Szerb, L., Lafuente, E., Horváth, K., & Páger, B. (2019). The relevance of quantity and quality entrepreneurship for regional performance: The moderating role of the entrepreneurial ecosystem. *Regional Studies*, 53(9), 1308-1320. <https://doi.org/10.1080/00343404.2018.1510481>
- Tamásy, C. (2006). Determinants of regional entrepreneurship dynamics in contemporary Germany: A conceptual and empirical analysis. *Regional studies*, 40(4), 365-384. <https://doi.org/10.1080/00343400600612137>
- Thomas, E., & Pugh, R. (2020). From 'entrepreneurial' to 'engaged' universities: social innovation for regional development in the Global South. *Regional Studies*, 54(12), 1631-1643. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1749586>
- Thompson, P., & Zang, W. (2023). The relationship between foreign direct investment and domestic entrepreneurship: The impact and scale of investments in China. *Growth and Change*, 54(3), 694-735. <https://doi.org/10.1111/grow.12671>
- Urbano, D., Aparicio, S., & Audretsch, D. (2019). Twenty-five years of research on institutions, entrepreneurship, and economic growth: what has been learned?. *Small business economics*, 53, 21-49. <https://doi.org/10.1007/s11187-018-0038-0>
- van Oort, F. G., & Bosma, N. S. (2013). Agglomeration economies, inventors and entrepreneurs as engines of European regional economic development. *The Annals of Regional Science*, 51, 213-244. <https://doi.org/10.1007/s00168-012-0547-8>
- Villegas-Mateos, A., & Vázquez-Maguirre, M. (2024). Social Entrepreneurial Ecosystems in Upper-Middle-Income Countries: Social Policy and Sustainable Economic Development Implications. *Sustainability*, 16(2), 729.
- Wang, Z., & Wei, W. (2021). Regional economic resilience in China: Measurement and determinants. *Regional studies*, 55(7), 1228-1239. <https://doi.org/10.3390/su16020729>
- Wang, Z., Yang, H., & Zhang, X. (2021). History matters: the effects of Chinese ports from 170 years ago on entrepreneurship today. *Regional Studies*, 55(4), 630-644. <https://doi.org/10.1080/00343404.2020.1839641>

- Willis, D. B., Hughes, D. W., Boys, K. A., & Swindall, D. C. (2020). Economic growth through entrepreneurship: Determinants of self-employed income across regional economies. *Papers in regional science*, 99(1), 73-96. <https://doi.org/10.1111/pirs.12482>
- Wu, W., Wang, S., Jiang, X., & Zhou, J. (2023). Regional digital infrastructure, enterprise digital transformation and entrepreneurial orientation: Empirical evidence based on the broadband china strategy. *Information Processing & Management*, 60(5), 103419. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2023.103419>
- Wyrwich, M. (2014). Ready, set, go! Why are some regions entrepreneurial jump starters?. *The Annals of Regional Science*, 53, 487-513. <https://doi.org/10.1007/s00168-014-0629-x>
- Zapata-Huamaní, G., Fernández-López, S., & Andreassi, T. (2024). The role of the university as a regional determinant of technological entrepreneurship. *Technology Analysis & Strategic Management*, 36(4), 651-664.
- Zhakupov, Y., Berzhanova, A., & Mukhanova, G. (2023). The impact of entrepreneurship on the socio-economic development of regions . *Business Strategy & Development*, 6(1), 13-19. <https://doi.org/10.1080/09537325.2022.2049740>
- Zhakupov, Y. K., Berzhanova, A. M., Mukhanova, G. K., Baimbetova, A. B., & Mamutova, K. K. (2023). The impact of entrepreneurship on the socio-economic development of regions. *Business Strategy & Development*, 6(1), 13-19. <https://doi.org/10.1002/bsd2.219>